

Informovanost matek o vhodné manipulaci s novorozenci a kojenci - správný psychomotoric- ký vývoj

Lucie Češková

Bakalářská práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Češková**

Osobní číslo: **H14095**

Studijní program: **B5349 Porodní asistence**

Studijní obor: **Porodní asistentka**

Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Informovanost matek o vhodné manipulaci s novorozenci
a kojenci – správný psychomotorický vývoj**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše.

Výběr literatury vztahující se k danému tématu.

Vypracování teoretické části bakalářské práce.

Stanovení cílů práce.

Realizace dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat.

Prezentace výsledků výzkumu a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DOLÍNKOVÁ, Iva. Cvičíme s kojenci a batolaty. Rádci pro rodiče a vychovatele. Vyd. 2. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-7367-379-6.

HELLBRÜGGE, Theodor. Prvních 365 dní v životě dítěte: psychomotorický vývoj kojence. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3457-6.

KIEDROŇOVÁ, Eva. Něžná náruč rodičů: moderní poznatky o významu správné manipulace s novorozencem a malým dítětem. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1210-5.

KIEDROŇOVÁ, Eva. Rozvíjej se, děťátko: moderní poznatky o významu správné stimulace kojence v souladu s jeho psychomotorickou vyspělostí. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3744-7.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Dítě: vývoj a výchova od početí do tří let. Vyd. 1. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0552-4.

Newborn Individual Development Care and Assessment Program (NIDCAP): a systematic review of the literature, 2009. PubMed [online]. Icit. 2016-11-21]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19413582>.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Kateřina Žárská

Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce:

9. prosince 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

19. května 2017

Ve Zlíně dne 9. prosince 2016

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá psychomotorickým vývojem novorozenců a kojenců a také vhodnou manipulací s nimi. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V první polovině teoretické části zmiňujeme nejprve charakteristiku novorozence, jeho smysly, reflexy aj. Ve druhé polovině teoretické části se zabýváme charakteristikou kojence a jeho vývojem měsíc po měsíci. Dalším obsáhlým tématem teoretické části je manipulace s novorozenci a kojenci podle paní Evy Kiedroňové. Praktická část se zabývá informovaností matek o této problematice a byla uskutečněna díky dotazníkovému šetření. Výsledky jsou zpracovány pomocí tabulek, grafů a slovních komentářů. Do přílohy jsme zpracovali také diskuzi, která srovnává práce na podobné téma.

Klíčová slova: psychomotorický vývoj, novorozenec, kojeneček, manipulace s dítětem, cvičení

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with psychomotor development of newborns and infants and proper handling with them as well. The bachelor thesis is divided into theoretical and practical part. We mention characteristic of a newborn, his senses, reflections etc. in the first half of the theoretical part and then we deal with characteristic of an infant and his development month after month in the second part of the theoretical part. Then there is another expansive part about handling with newborns and infants according to Mrs. Eva Kiedroňová. Practical part deals with mother awareness about this issue and it was accomplished due to the survey. Results are presented by tables, graphs and verbal comments. There is also a discussion which compares similar thesis in the attachment.

Keywords: psychomotor development, newborn, infant, handling with a child, exercise

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych poděkovala vedoucí mé práce Mgr. Kateřině Žárské za cenné rady, připomínky a také za čas, který mi věnovala při zpracování. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a blízkým, kteří mi byli oporou po celou dobu mého studia.

„To nejkrásnější na světě nejsou věci, nýbrž chvíle, okamžiky, nezachytitelné vteřiny.“

Karel Čapek

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 NOVOROZENEC	13
1.1 NOVOROZENECKÉ OBDOBÍ	13
1.2 KLASIFIKACE NOVOROZENCE	13
1.3 POPORODNÍ ADAPTACE NOVOROZENCE	14
1.4 POLOHA NOVOROZENCE	14
1.5 REFLEXY NOVOROZENCE.....	14
1.5.1 Hledací reflex	15
1.5.2 Sací reflex.....	15
1.5.3 Úchopový reflex.....	15
1.5.4 Babinského reflex.....	16
1.5.5 Akustikofaciální reflex	16
1.5.6 Fenomén očí loutky	16
1.5.7 Vzpěrný reflex dolních končetin	16
1.5.8 Chůzový automatismus	16
1.5.9 Moroův reflex.....	17
1.6 SMYSLY NOVOROZENCE	17
1.6.1 Zrak	17
1.6.2 Sluch.....	18
1.6.3 Chut'	18
1.6.4 Čich	18
1.6.5 Hmat.....	18
2 KOJENEC.....	19
2.1 KOJENECKÉ OBDOBÍ	19
2.2 PSYCHOMOTORICKÝ VÝVOJ.....	19
2.2.1 Druhý měsíc a třetí měsíc.....	19
2.2.2 Čtvrtý a pátý měsíc.....	21
2.2.3 Šestý a sedmý měsíc.....	22
2.2.4 Osmý a devátý měsíc	24
2.2.5 Desátý až dvanáctý měsíc	26
3 MANIPULACE S DÍTĚTEM	28
3.1 VÝZNAM SPRÁVNÉ MANIPULACE S DÍTĚTEM	28
3.2 ZÁSADY SPRÁVNÉ MANIPULACE S DÍTĚTEM	28
4 MANIPULACE S DÍTĚTEM DO ČTVRTÉHO MĚSÍCE VĚKU	30
4.1 NEVHODNÉ TECHNIKY ZVEDÁNÍ.....	30
4.1.1 Zvedání tažením za ručku a zachycením pod krkem	30
4.1.2 Zvedání širokým úchopem kolem hrudníku	30
4.1.3 Úchop ke koupání a krátkému přenášení	32

4.2	SPRÁVNÉ TECHNIKY ZVEDÁNÍ	32
4.2.1	Zvedání přes „zajíčka“ do „vyvýšeného klubička“	32
4.2.2	Přehmat z „vyvýšeného klubička“ do „bočního klubička“	33
4.2.3	Způsob zvedání z „kořátka“ do „zajíčka“	33
4.2.4	Zvedání nabalením	34
4.3	NEVHODNÉ TECHNIKY CHOVÁNÍ A NOŠENÍ DÍTĚTE V NÁRUČÍ	34
4.3.1	Chování dítěte na předloktí se záklonem či rotací hlavy a těla	34
4.3.2	Chování dítěte ve svislé poloze	35
4.4	SPRÁVNÉ TECHNIKY CHOVÁNÍ A NOŠENÍ DÍTĚTE V NÁRUČÍ	37
4.4.1	„Vyvýšené“ nebo „boční klubičko“ oběma rukama	37
4.4.2	„Vyvýšené“ nebo „boční klubičko“ na jedné ruce	39
4.4.3	„Tygřík“	39
4.4.4	„Klokánek“	40
4.5	ZPŮSOBY PŘEDÁVÁNÍ A PŘEBÍRÁNÍ DÍTĚTE	41
4.5.1	Předávání dítěte v peřince	41
4.5.2	Předávání dítěte bez peřinky do „klubička“	41
4.5.3	Přímé přebírání dítěte	42
4.5.4	Přebírání dítěte „nabalením“	43
5	MANIPULACE S DÍTĚTEM MEZI ČTVRTÝM A DEVÁTÝM MĚSÍCEM VĚKU	44
5.1	SPRÁVNÝ ZPŮSOB ZVEDÁNÍ A POKLÁDÁNÍ	44
5.1.1	Zvedání „nabalením“ přes „klokánka“	44
5.1.2	Zvedání dítěte z polohy na bříšku	44
5.1.3	Pokládání „nabalením“ přes „klokánka“	45
5.2	CHOVÁNÍ A NOŠENÍ DÍTĚTE V NÁRUČÍ	46
5.2.1	„Sedačka“	46
5.2.2	„Koníček“	46
5.3	PŘEDÁVÁNÍ DÍTĚTE	47
6	DÍTĚ PO DEVÁTÉM MĚSÍCI VĚKU	48
6.1	SPRÁVNÝ ZPŮSOB ZVEDÁNÍ A POKLÁDÁNÍ	48
6.2	CHOVÁNÍ A NOŠENÍ DÍTĚTE	49
6.2.1	„V sedle“	49
6.2.2	„Opička“ čelní a na boku	49
6.2.3	„Sedačka“	50
6.2.4	„Klokánek“	50
6.3	PŘEDÁVÁNÍ DÍTĚTE	50
II	PRAKTICKÁ ČÁST	51
7	METODOLOGIE VÝZKUMU.....	52
7.1	STANOVENÍ CÍLŮ PRÁCE	52
7.2	CÍLOVÁ SKUPINA	52
7.3	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	52
8	VÝSLEDKY VÝZKUMU A GRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ.....	54

9	DISKUZE	74
9.1	POROVNÁNÍ VÝSLEDKŮ S JINÝMI VÝZKUMY	74
9.2	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	75
	ZÁVĚR	76
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	80
	SEZNAM OBRÁZKŮ	81
	SEZNAM TABULEK	82
	SEZNAM PŘÍLOH	84

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma týkající se celkové informovanosti dnešních maminek o psychomotorickém vývoji svých dětí a o správné manipulaci s novorozenci a kojenci. Inspirací mi byla má neteř a synovec, se kterými jsem téměř v každodenním styku a měla jsem tak možnost sledovat právě jejich psychomotorický vývoj a učit se správné manipulaci s nimi od jejich narození až do současnosti. K pochopení a ke zpracování celého tématu mi také pomohla přítomnost na kurzech cvičení a plavání s dětmi v Kenny Klubu v Kroměříži a dále také přítomnost na kurzech o správné manipulaci s novorozenci a kojenci, které vedla místní porodní asistentka pracující na neonatologickém oddělení.

Fyzický a duševní vývoj dětí spolu úzce souvisí a je jen na rodičích, jak velký prostor k tomu dítěti dají. Tomuto tématu se podle mého názoru v dnešní době přikládá stále větší význam a je mnohem více možností, jak získat ty správné informace, než tomu bylo v minulosti.

V mé bakalářské práci jsem nejvíce vycházela z literatury paní Evy Kiedroňové, která je uznávanou autorkou metody péče o dítě a stimulace kojence v souladu s jeho psychomotorickým vývojem. Osobně její literaturu považuji za výchozí.

Neinformovaný člověk nemá ponětí o tom, co malé děti mohou prožívat, držíme-li je v nevhodné poloze. Pro lepší pochopení je potřeba znát jejich základní vývoj měsíc po měsíci a mít dostatečné informace o psychomotorickém vývoji a o jeho podpoře.

Myslím si, že pokojené dítě je odrazem nejen spokojené rodiny, ale také právě vhodně zvolené manipulace a podpory vývoje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 NOVOROZENEK

1.1 Novorozenecké období

Za novorozence se považuje dítě od narození do konce prvního měsíce života. I když je zvyklý na život uvnitř dělohy, je schopen se rychle adaptovat na vnější svět. Tělesné systémy novorozence ještě nejsou zcela zralé, proto je závislý na svých rodičích. Jeho motorika je ochranná a reflexivní. Novorozenec většinu času prospí, ale střídají se i stavy bdělosti. Jsou velmi citliví a mají svůj způsob, jak dát najevo své potřeby a emoce - pláčem (Allen, Marotz, 2005, str. 47). V prvním roce života hrají důležitou roli pravidelné hmotnostní kontroly. Během prvního měsíce děti přiberou na váze zhruba 150-250 g za týden (Švejcar, Frühauf, 2003, str. 71). K nemalým změnám dochází také v soustavě oběhové, dýchací, trávicí a ve schopnosti vlastní termoregulace (Volf, Volfová, 2003, str. 18).

1.2 Klasifikace novorozence

Novorozence klasifikujeme podle délky gestace a porodní hmotnosti. Podle délky těhotenství rozdělujeme novorozence na předčasně narozené (před 38. týdnem), narozené v termínu (mezi 38. - 42. týdnem) a na přenášené (nad 42. týden). Dále podle vztahu porodní hmotnosti ke gestačnímu věku na eutrofické, hypertrofické, hypotrofické a podle hmotnosti. Děti pod 2500 g jsou obecně nazývány jako „novorozenci s nízkou porodní hmotností“. Novorozenec s porodní hmotností nižší než 1500 g je označován jako „novorozenec s velmi nízkou porodní hmotností“ a novorozenec s porodní hmotností nižší než 1000 g je označován, jako „novorozenec s extrémně nízkou porodní hmotností“ (Čech a kol, 2006, str. 214).

Tato bakalářská práce se bude zabývat zdravým, zralým a eutrofickým novorozencem, který je narozený v termínu.

Donošený, fyziologický novorozenec váží průměrně 3500 g a měří okolo 50 cm. Jeho kůže je růžová a pokryta mázkem. Tento mázek, neboli *vernix caseosa*, je bílý sekret mazových žláz, který se skládá z tuku mastných kyselin a oloupaných buněk pokožky. Novorozenec může mít na zádech zbytky *lanuga*, což je jemné plodové chmýří, které je charakteristické pro nedonošené děti. Na nose má patrné žlutobělavé tečky - *milia*. Má dobře vyvinuté prsní areoly a rýhování plosek nohou je patrné po celé ploše chodidla. Vlasy má jemné a nehty přesahují konce špiček. Zralost novorozence poznáme také podle genitálu. U chlapců

jsou sestouplá varlata a u děvčátek velké stydké pysky překrývají malé stydké pysky (Čech a kol., 2006, str. 214).

1.3 Poporodní adaptace novorozence

Podvázáním pupečníku dochází k přerušení přísunu živin a kyslíku. Na tuto situaci je plod připraven a dochází k řadě změn v jeho těle. Po narození začíná novorozenec ihned dýchat a tento děj zabezpečuje několik mechanismů. Dotyková stimulace, reflexní aktivace dýchacích center atd. V několika málo minutách po narození dochází k přestavbě oběhového a dýchacího systému, v řádu několika hodin k přestavbě termoregulace a během několika dní dojde k přestavbě metabolismu. Postupně začínají pracovat i další tělní systémy, jako např. vylučovací. Tento systém ale dozrává pomaleji, proto je nejvhodnější stravou mateřské mléko či přípravky speciálně určené pro výživu novorozenců, které nezatěžují ledviny. Zralý novorozenec má zásoby cukrů ve formě glykogenu. Nejpomaleji dozrává nervová soustava (Čepický, Černá, 2006, str. 66).

1.4 Poloha novorozence

Novorozenec nejčastěji zaujímá polohu, ve které se vyvíjel v matčině děloze. Paže a nohy má flektované a ruce drží v pěst. Hlavičku má pootočenou ke straně a většinou dává přednost jen jedné. Pokud podržíme ruce proti nožičkám, objeví se náznak lezení. Svalový tonus je jen slabě vyvinut, proto hlavička padá dozadu a zdvihá se namáhavě spolu s tělem (Zeiß, Marotz, 1996, str. 12).

Na bříšku se novorozenec dotýká podložky všemi částmi těla a jen ojediněle zvedne hlavičku asymetricky nad podložku. Zároveň má flektované končetiny pod trupem nebo u trupu, ruce má zaťaté v pěstičkách, ale umí je otevřít. Zadeček má výše než hlavu a abdukce v kyčlích je do 90 stupňů (Cíbochová, 2004, str. 293).

1.5 Reflexy novorozence

Novorozenec zatím nevykonává pohyby cíleně, ale neuvědoměle. Reflex je reakce na různé podněty, vnitřní a vnější, a dítě tak projevuje svou spokojenost či nespokojenost. Do zhruba třetího měsíce věku dítěte se objevují vrozené, neboli nepodmíněné reflexy. Jsou to typické projevy naprogramované přírodou a dítě jimi reaguje na vnější podněty. Nepodmíněné reflexy jsou později nahrazeny vědomými reakcemi, které jsou již řízeny

mozkem a ovládány vlastní vůlí. Při vyšetření dítěte odborníkem se můžeme setkat s několika základními reflexy. Rozhodně není doporučeno vrozené reflexy vyvolávat a testovat samostatně. Správné vyšetření na přítomnost a kvalitu těchto reflexů spočívá v naprosto přesném provedení. Laické vyšetření není považováno za odborné a zbytečně se dráždí a zatěžuje nervový systém dítěte (Kiedroňová, 2010, str. 78).

„V tomto období jsou výbavné některé vývojové reflexy vycházející z nižších etází centrální nervové soustavy (CNS). Jsou vyjádřeny v přesně stanoveném období ontogeneze, s vyzríváním nervových oblastí a funkcí mizí anebo jsou zapojeny do hybných stereotypů a překryty inhibičním vlivem kůry. Patologická je v novorozeneckém věku jejich nepřítomnost či asymetrie, v následném období přetrvávání v době, kdy mají být již vyhaslé.“ (Kučerovská, Hanáková a Ošlejšková, 2013, str. 232).

Zdravé dítě by se mělo přiložit k matčinu prsu nejpozději do dvou hodin od porodu, nejlépe však ihned po narození. V této době je novorozenec na sání z prsu nejlépe připraven a nasvědčuje tomu i jeho chování. Strká si pěstičku do úst, cucá si jazyk a vůbec všechno, co se mu jen dotkne rtů nebo jeho tváře. Dotykem jeho obličeje nebo okolí rtů a tváře vyvoláme tzv. hledací reflex (Gregora, Paulová, 2008, str. 15, 16).

1.5.1 Hledací reflex

Odborník pohladí ohnutým prstem koutek úst, případně tvářičku dítěte. Dítě by mělo vysunout koutek, otáčet se za prstem a hledat, co by mohlo sát. Tento reflex vymizí po překročení třetího měsíce stáří (Kiedroňová, 2010, str. 79).

1.5.2 Sací reflex

Pokud odborník vloží dítěti do úst čistý, vlhký a ohnutý malíček, dítě okamžitě vytvoří podtlak přitisknutím jazýčku k hornímu patru dutiny ústní a začne sát. Donošený novorozenec přitiskne jazyk a vsaje prst opakovaně šestkrát až osmkrát. Tento počet opakování se postupně snižuje, až dojde k úplnému vymizení okolo třetího měsíce věku. Základním předpokladem pro kvalitní kojení je právě tento reflex (Kiedroňová, 2010, str. 79, 80).

1.5.3 Úchopový reflex

Pokud vložíme náš prst do dlaně novorozence, měl by jej uchopit tak silně, že je možné novorozence zvednout až do visu. Tento vrozený reflex neposilujeme a necháme ho po-

stupně vymizet, aby došlo k cílenému rozvinutí vědomého úchopu. Vědomý úchop se začíná vyvíjet kolem pátého měsíce věku (Kiedroňová, 2010, str. 80).

1.5.4 Babinského reflex

Pokud se odborník dotkne chodidla dítěte těsně pod prsty, dítě je ohne, jakoby chtělo něco zachytit. V případě, že dítě podráždíme na patě nebo mu přejedeme po vnější straně chodidla směrem od paty k malíčku, prsty naopak roztáhne. Tento reflex vymizí, až když se dítě začne stavět na nohy (Kiedroňová, 2010, str. 80).

1.5.5 Akustikofaciální reflex

Dítě by mělo zpozornit tehdy, tleskne-li odborník stranou u hlavy dítěte. Dále pozorujeme také utlumení hybnosti a symetrické mrknutí. Zkoušku na přítomnost reflexu provádíme z obou stran. Tento reflex najdeme u dětí od desátého dne života (Kiedroňová, 2010, str. 81).

1.5.6 Fenomén očí loutky

Pokud začneme pomalu otáčet hlavičkou dítěte a sledujeme jeho oči, můžeme si všimnout, že zorničky zůstávají stále na místě. Tento jev znamená, že dítě zatím nedokáže fixovat zrak na jeden předmět, ale směr zorniček následuje směr otáčení hlavičky. Souvisí to s nevyzrálou optickou orientací a je výbavný pouze do čtyř týdnů věku dítěte (Kiedroňová, 2010, str. 81).

1.5.7 Vzpěrný reflex dolních končetin

Pokud odborník široce uchopí dítě kolem hrudníčku zády k sobě a postaví jej na pevnou podložku, nejdříve na paty a poté na celá chodidla, dítě vzepře dolní končetiny tak silně, že na nich dokáže udržet celou svou váhu. Nesmí se však palci dráždit záda dítěte, ani oblast mezi lopatkami. Tento reflex postupně vymizí mezi druhým a třetím měsícem věku a není výzvou k nácvičku chůze (Kiedroňová, 2010, str. 82).

1.5.8 Chůzový automatismus

Dítě, které je uchopeno stejným způsobem jako při vyšetření předchozího reflexu, odborník nachýlí na stranu. Je schopno se vzepřít na jednu končetinu. Druhou končetinu, která je odlehčená, pokrčí v kloubech, tj. v kyčli, koleni a kotníku. Při střídavém vychylování dítěte

ze strany na stranu dělá kroky směrem vpřed. Okolo třetího měsíce věku tento reflex vymizí (Kiedroňová, 2010, str. 83).

1.5.9 Moroův reflex

U tohoto reflexu pozorujeme reakci celého těla. Provedeme ho náhlým trhnutím podložky, na které dítě leží. Dítě se ulekne a ztratí pocit bezpečí a jistoty. Vyvoláme tím reakční odpověď, při které v první fázi pozorujeme symetrické rozpažení horní a dolní končetiny, roztáhnutí prstů, lehké prohnutí v zádech a srovnání hlavičky do osy. V druhé fázi sledujeme objímání pažemi, přitáhnutí nohou k břichu a následný pláč. Tato reakce je výbavná jen po dobu zhruba šesti týdnů, poté postupně odeznívá až do dosažení tří měsíců. Proto je vhodné s dítětem zacházet jemně a s citem, abychom tuto reakci zbytečně nevyvolávali (Kiedroňová, 2010, str. 84).

1.6 Smysly novorozence

Od okamžiku, kdy se dítě narodí, je všech pět smyslů v činnosti. V momentě, kdy dítě opustí dělohu, je doslova bombardováno všemi podněty a neustále se učí novým věcem, k čemu tyto smysly slouží a jak je používat. Určit, co novorozenec zrovna smyslově vnímá je velmi obtížné, protože nám nemůže sdělit, co cítí (Leachová, 1998, str. 114). Co se týče hlasových projevů, hovoříme o silném křiku a pláči. Pokud není novorozenec ve své kůži - pláče. Pokud mu dobře je, většinou spí. U novorozence nemá úsměv žádný význam, ačkoliv si to rodiče rádi myslí (Hellbrügge, 2010, str. 36).

1.6.1 Zrak

Stejně jako většina smyslů, ani zrak nefunguje po narození příliš dobře. Novorozenec ještě nedokáže soustředit své oči na vzdálené předměty a může tak mít často nevýrazný, upřený pohled. Dokáže se však soustředit na obličej své matky. Novorozenec umí dobře zaostřit předměty do vzdálenosti 25 cm (Ward, Paton, 1996, str. 90).

Ke konci prvního měsíce začínají oči fixovat. Dobře fixují okolo šestého až devátého týdne. Do šesti měsíců mohou děti šilhat – je to zcela normální. Pro novorozence je daleko snazší, pohybuje-li se předmět pomalu a je výrazně odlišen od okolí (Čepický, Černá, 2006, str. 96).

1.6.2 Sluch

Dítě vnímá zvuky dokonce už i v děloze - nejčastěji tlukot matčina srdce. Nejvíce ho zneklidňují ostré či hlasité zvuky a nejradši má zvuk hlasu. Jeví zájem o lidskou řeč, a pokud slyší někoho mluvit, přestává ve vykonávané činnosti. Novorozenec aktivně a záměrně komunikuje pláčem. Po čtvrtém týdnu života začne experimentovat s dalšími druhy zvuků, např. „kňourání“, „broukání“ atd. (Ward, Paton, 1996, str. 91). Sluch i zrak jsou plně vyvinuty ve třech měsících. Normální sluch je předpokladem ke správnému vývoji řeči (Čepický, Černá, 2006, str. 96).

1.6.3 Chut'

Novorozenci mají vyvinutou chuť a tak můžeme pozorovat např. účinek změny přechodu z odstříkaného mléka na umělé. Savičku děti obvykle odmítají a kyselá či hořká chuť je rozpláče (Ward, Paton, 1996, str. 91).

1.6.4 Čich

Čich je velmi úzce spjat s chutí, proto předpokládáme, že novorozenec dokáže rozeznat rozdíl mezi nepříjemným a příjemným pachem. Dokáží také rychle identifikovat vůni své matky a mateřského mléka (Ward, Paton, 1996, str. 91).

1.6.5 Hmat

U novorozence se hmat určuje velmi obtížně, ale můžeme pozorovat jeho reakce na zavinutí do plenky nebo do peřinky. Toto těsné zabalení pomáhá dítěti k odpočinku, stejně tak jako klid při mazlení nebo pokud je v těsném kontaktu s matčíným prsem (Ward, Paton, 1996, str. 91, 92). Kontakt s teplou lidskou kůží je velice důležitý. Rodičům se doporučuje mazlení s dítětem na holou kůži – upevňuje se tak citová vazba mezi dítětem a rodičem (Špaňhelová, Paton, 2003, str. 40).

2 KOJENEC

2.1 Kojenecké období

Za kojence se považuje dítě od jednoho měsíce do prvního roku života. Kojenec neuvěřitelně rychle roste. Jeho tělesná teplota se ustaluje, dech a tep jsou pravidelné a jeho motorika se zlepšuje. Kojenec je mnohem více vzhůru než novorozenec a probíhá jeho osobnostně-sociální vývoj. Postupně zapojuje zrak a zkoumá okolí, vnímá dění kolem sebe a snaží se sociálně zapojit. Jeho primární komunikací zůstává pláč, ale rádo již napodobuje zvuky, řeči a gesta dospělých (Allen, Marotz, 2005, str. 55).

„Kojenecký věk zahrnuje největší rozvoj fyzických i psychických schopností. Růst vyžaduje vysoký energetický příjem, což v prvních šesti měsících života zajistí kojení. Předčasné podávání umělé výživy zatěžuje trávicí trakt dítěte. Během jednoho roku funkčně dozraje nervový systém a velmi významně se rozvíjí motorika.“ (Volf, Volfová, 2003, str. 19).

2.2 Psychomotorický vývoj

„Psychomotorický vývoj dítěte se týká jeho postupného rozvoje smyslů, jako je zrak, sluch, čich, hmat a řeč v souladu se sociálním i rozumovým vývojem a v přímé souvislosti s rozvojem jemné a hrubé motoriky.“ (Kiedroňová, 2010, str. 39).

Psychomotorický vývoj je určen podle genetické výbavy člověka. Je nasměrován tak, aby do jednoho roku věku došlo k samostatnému postavení a stání v prostoru, k rozvoji smysluplné řeči, k rozumovému zpracování vjemů a k dalším dovednostem typickým pro člověka (Kiedroňová, 2010, str. 40). Je to forma pohybové aktivity zabývající se prožitkem z pohybu. Dochází k poznání vlastního těla, okolního světa a k radosti z vykonaných pohybových aktivit (Blahutková, 2003, str. 12).

2.2.1 Druhý měsíc a třetí měsíc

Dítě v tomto období většinu dne prospí, stejně jako novorozenec, ale už jsou zde delší časové úseky, kdy je aktivní. Narůstá svalové napětí, na bříšku o něco déle udrží zvednutou hlavičku, ale jinak se zásadněji neliší od zralého novorozence (Cíbochová, 2004, str. 293).

Pohybový vývoj

Děti stále více času tráví v poloze na zádech. Držení jejich těla je postupně více symetrické a jisté. Ke konci třetího měsíce je již dítě schopno držet hlavičku většinou ve střední poloze, což je velmi důležité pro jeho pohybový i duševní vývoj. Má totiž větší možnost prohlížet si své okolí. Pokud leží dítě na břiše, má stále větší tendence zvedat hlavičku a opírat se o předloktí. Doba v této poloze se bude postupně prodlužovat a bude mu příjemná. Uvidí svět z jiného pohledu a prohloubí se jeho zvědavost. Zlepšuje se také pohybová koordinace paží miminka. Když leží na zádech, může se ručkama náhodně dotknout visící hračky a rozhoupat ji. Postupně si bude uvědomovat, že to způsobilo samo a bude to dělat stále dokola (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 33, 34).

Dáme-li dítěti v době bdění dostatek příležitostí k procvičování polohy na zádech a na bříšku, můžeme od něj ve třetím měsíci věku očekávat důležitou dovednost a tou je „první vzpřímení“. Je to důkaz správného zapojení břišního svalstva, hýždí, zádových svalů v oblasti šíje a mezi lopatkami. Těžiště má dítě na stydké sponě a na předloktí (Kiedronová, 2010, str. 368).

Rozumový vývoj

Rozvíjí se také myšlenkové procesy, pozornost a paměť. Dítě je schopno vnímat hračky a předměty nejen zrakem, ale časem se jich i úmyslně dotýká a nakonec je schopno je do ruky i uchopit. Další důležitý moment je ten, že si dítě začne jednou ručkou chytat druhou, začne si je spojovat a ohmatávat. Toto se děje nejčastěji na konci třetího měsíce (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 34).

Vývoj řeči

Hlasové projevy dítěte připomínají nejčastěji „hrčení“. Je pro ně typické používání hlásky „r“, které opakuje několikrát za sebou. V hlavovém projevu si můžeme také všimnout slabiky nebo kombinací slabik (Hellbrügge, 2010, str. 62).

Sociální a citový vývoj

„V průběhu 2. měsíce života se začíná zpravidla u dětí objevovat sociální úsměv, který označil známý dětský psycholog profesor Zdeněk Matějček na „epochální“ vývojový pokrok v citovém a sociálním vývoji dětí nejranějšího věku.“ (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 35, 36). Úsměv už není pouhou grimasou, ale dítě se usmívá vědomě a vyjadřuje tak svou radost z toho, že vidí dospělého a navazuje s ním kontakt. Uvědomuje si také, že do-

spělí reagují na jeho úsměv i pláč. Dítě si začíná samo uvědomovat svou vlastní osobu, prostřednictvím opakované komunikace se svými nejbližšími. Toto je velmi důležitý bod pro rozvoj sociálního a citového vývoje (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 36).

2.2.2 Čtvrtý a pátý měsíc

Pohybový vývoj

V tomto období už se dětem nechce ležet jen na zádech, ale začínají se otáčet na bok a některým se podaří otočit i na břicho. Těmto dětem ale musíme většinou ještě pomoci. Když leží na břichu, zvedají obvykle hlavičku s hrudníkem již poměrně vysoko. S jistotou se opírají o předloktí a o rozevřené dlaně. V této poloze mají dobrý výhled na okolí a pozorují, co se kolem nich děje. Postupně přenáší váhu z jedné ruky na druhou. V sedu je dítě ještě bez opory nejisté a samo se neudrží, proto jej rozhodně nesmíme posazovat nebo podkládat polštáři. Obecně bychom neměli omezovat jejich vlastní aktivní pohyb, například pokud děti necháváme v nejrůznějších sedačkách atd. (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 51).

Vývoj pohybů ruček a prstíků

V poloze na zádech si prohlíží obě své ruce, hraje si s nimi, dává je do úst. Můžeme pozorovat souhru „oko – ruka – ústa“. Začíná si brát hračky a uchopuje je oběma rukama, tudíž zatím neupřednostňuje žádnou ruku. Sleduje pohyb a dění v místnosti (Cíbochová, 2004, str. 294). „Většinou však nedokonalá souhra mezi flexory a extensory prstů neumožňuje dítěti pustit hračku, kterou někomu podává. Dokáže rozeznat, že má dvě stranově podobné poloviny.“ (Dolínková, 2006, str. 28).

Děti postupně dokáží cíleně sahat po hračkách, které jim nabízíme a uchopovat je. Zpočátku uchopují předměty oběma rukama současně, později každou zvlášť. Palec začíná být v opozici proti ostatním prstům, což zajišťuje lepší úchop a jemnější manipulaci. Děti si předávají hračku z ruky do ruky a vkládají ji do úst. V tomto věku začínají být ústa velmi důležitým hmatovým a poznávacím orgánem. Dětem by se nemělo bránit v dávání si předmětů do úst, ale rozhodně je třeba dbát na hygienu a bezpečnost hraček (Feyereisl, Křepelka a kol., 2015, str. 398).

Rozumový vývoj

Pro vývoj těch nejmenších dětí je důležitý nácvik uchopování hraček a manipulace s nimi. Poznávají přitom nejen různé tvary a vlastnosti předmětů, ale i to, že určitý pohyb

s hračkou může mít určitý následek. Například pokud stiskne nějakou hračku, ozve se zvuk či písnička. Představuje to chápání mezi vlastní činností a slyšeným zvukem, čímž dochází k rozvoji myšlení. Dítěti to přináší radost a uspokojení (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 52).

Vývoj řeči

Hlasové projevy jsou čím dál více rozmanitější, stále jde však o pouhé „broukání“. Některé děti mění podle nálady výšku hlasu a také hlasitost. Profukují vzduch mezi rty a dělají bubliny. Důležité je, že jejich hlasové projevy vyvolávají určitou reakci na straně dospělých (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 52, 53).

Sociální a citový vývoj

Dítě začíná vnímat rozdíl mezi dospělými okolo sebe. Poznává své blízké od cizích lidí a začíná k nim být nedůvěřivé. Pokud se k němu přiblíží někdo cizí, zpočátku se možná usměje, ale pak si uvědomí odlišnost cizí osoby a může začít i plakat. V těchto projevech jsou velké individuální rozdíly. Některé děti jsou velmi společenské a rozdávají úsměvy všem okolo bez rozdílu, jiné děti jsou vážnější a skoupé na úsměv. Každé charakteristiky dítěte je ale třeba respektovat (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 53).

2.2.3 Šestý a sedmý měsíc

Pohybový vývoj

Takto staré děti by již neměly mít problém se samy otočit na břicho. Opírají se nejen o předloktí, ale umí se vytáhnout i na natažených pažích a vzpírat se na otevřených dlaních. Leží-li dítě na podložce, zvedá hrudník i část břicha a těžiště, o které se opírá. Toto těžiště se přesouvá do oblasti podbřicha a pánve. V této poloze už jsou děti stabilní a nepřepadnou, ani když zvednou jednu ručku a natočí se ke straně. Na této uvolněné straně si někdy nakročí kolínkem, jakoby se chystaly lézt. V tomto období děti stále ještě samy nesedí (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 69).

V poloze na zádech si dítě začíná sahat po svých nožičkách a učí se je přitahovat k sobě. Má je stále ve vzduchu, bere je do rukou a dává si prsty do úst. Aby na nohy lépe dosáhlo, zvedá hlavu z podložky. Pediatři hovoří o „rychlém střídání a uvolnění“ těla. Hlava a nohy se zároveň zvedají z podložky a ruce se natahují vpřed. Tímto střídáním napětí a uvolnění se dítě učí obracet ze zad na břicho (Zukunft-Huber, 2007, str. 48).

Vývoj pohybů ruček a prstů

Pro takto staré děti již není problém hra s hračkami v poloze na zádech. Pokud je však máme posazené u stolu na našem klíně, hra je zde náročnější. V této poloze nejsou pohyby ruček zcela koordinované, takže se úchop hračky nemusí vždy podařit, ale můžeme dětem pomoci přidržením. V sedmém měsíci by již neměl být žádný problém. I v poloze na bříšku začínají děti uchopovat předměty, které vidí před sebou a jsou úspěšné zejména tehdy, pokud umí přenášet váhu z jedné ruky na druhou (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 70).

Rozumový vývoj

Děti čím dál více poznávají vlastnosti předmětů. Dokáží rozpoznat, co je měkké a co je tvrdé nebo také chápou rozdíl mezi tím, co je lehké a co je naopak těžké. Dítě rozumí vztahu mezi vlastní činností a jejím následkem. Poznává, že je schopno vyvolat určité jevy samo a přináší mu to uspokojení a radost. Je také více motoricky zdatné a lépe vnímá prostorové vztahy, například co je blízko a co je daleko a musí se nějakým způsobem za předmětem dostat nebo si jej přitáhnout. Musí tedy vynaložit určité úsilí a danou situaci řešit. V tomto období dochází k další důležité schopnosti v rozumovém vývoji – začínají si uvědomovat existenci věcí. Pokud se jim ztratí z očí, zpočátku ji hledají pouze zrakem a dívají se na místo, kde zmizela a později se ji snaží najít (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 70).

Vývoj řeči

V tomto věku převládá u dětí stále ještě broukání a objevuje se nově také „prskání“. K prvnímu „žvatlání“ slabik dochází kolem sedmého měsíce, ale je to individuální. Postupně však slabiky opakují rychle za sebou jako například „ba-ba-ba-ba“ atd. S dětmi bychom si proto měli co nejvíce povídat a rozvíjet tak jejich schopnost sociální komunikace (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 71).

Sociální a citový vývoj

Vzniká trvalý a hluboký vztah především s matkou a blízkým okolím. Děti si uvědomují existenci osob a jejich přetrvávání. Specifické navázání vztahu s těmi nejbližšími je v tomto raném věku základem pro utváření vztahů k lidem vůbec (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 71).

2.2.4 Osmý a devátý měsíc

Pohybový vývoj

Tyto děti již hra na zádech nebaví, proto se raději otáčejí na břicho. Pokud je i tato poloha přestane bavit, nemusejí hned volat o pomoc, ale obvykle se již umí samy plynule přetočit na záda. Ve věku devíti měsíců už není problémem ani poloha na čtyřech. Koordinované lezení je sice stále zatím nejisté, ale devítiměsíční děti jej obvykle zvládají. Děti, pro které je to přece jen náročné, dávají přednost raději plazení po bříšku nebo i „válení sudů“. Jiné děti se zase vytahují přímo do stoje a na kolínka se jim moc nechce. Proto je dobré zdůraznit, aby se rodiče snažili svého potomka motivovat k lezení po čtyřech. Z této polohy se děti naučí samostatně posazovat a vstávat. Každé dítě je vývojově jiné, proto nezařekujte, naučí se to o něco později.

Spousty dětí se ve věku devíti měsíců chytá nábytku, aniž se samy postavily. Při těchto počátečních pokusech je vhodné je nechat bosé nebo jen v ponožkách, aby se naučily správně našlapovat a došlapovat na patičky. Pokud lezou po kolínkách, není pro ně problémem se z nich dostat do sedu. Správný sed by měl být s rovnými zády. Děti s kulatými zády sedí většinou tak, že mají zadeček na zemi mezi skrčenými nožkami, čili nesedí na patičkách. Jejich svalstvo bývá povoleno a záda se jim kulatí (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 91).

Vývoj pohybů ruček a prstů

Děti v osmém a devátém měsíci uchopují předměty většinou zcela bez problémů v různých polohách. Úchop je prováděn s opozicí palce proti ostatním prstům. Převládá jednostranné sahání a dokáží mít současně v každé ručce jeden předmět. Některým dětem se podaří ťukat o sebe předměty navzájem, jindy se snaží pobrat do ruček vše, co vidí. Tento věk je také charakteristický tím, že děti fascinuje házet věci a pozorovat jejich dráhu letu. Často vyhazují hračky z kočárku nebo „smetou“ věci ze stolu a je to pro ně velká legrace. Dále se zlepšuje také šikovnost jejich drobných prstů, proto je nyní zajímaví různé detaily, do kterých šťourají prstíky nebo se je snaží uchopit (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 92, 93).

Rozumový vývoj

Jak jsem již popsala v předchozím věkovém období, děti si uvědomují existenci osob a věcí, i když najednou zmizí. Nyní se již aktivně snaží předmět najít například tím,

že odkrývají deku, pod kterou se rýsuje tvar schovaného předmětu. Uvědomují si také konstantnost tvaru, což znamená, že předmět může z různých stran vypadat trochu jinak, ale pořád jde o stejnou věc. Daleko více vnímají také samy sebe. Dokáží si předem stanovit cíl a snaží se jej dosáhnout. Řeší tedy určité rébusy (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 93, 94).

Vývoj řeči

Nejprve se objevuje schopnost porozumění řeči a až poté vlastní aktivní řeč. V tomto věku děti reagují na určitá slova nebo výzvy jako například na své jméno či slovo „ne“ atd. Dětem se obvykle daří vyslovovat jednu slabiku poměrně jasně a několikrát za sebou. Taková artikulace proudu slabik je dosti obtížná a předpokládá nejen dostatečně zralou motorickou aktivitu mluvidel, ale také koordinaci mezi ní a dýcháním (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 94).

Sociální a citový vývoj

Mezi osmým a devátým měsícem je velmi patrný strach a úzkost z cizích lidí při odloučení od matky. Některé děti mohou být více plačtivé a dožadují se přítomnosti matky. Může se stát, že jsou děti náhle nedůvěřivé až odmítavé i k osobám, které dobře znají, jako například babička či dědeček. Velmi důležitá je rodičovská citová odezva, kterou dítě zažívá v kontaktu s rodiči jako reakci na své chování. Citová odezva je něco jako odměna a hraje velkou roli nejen v sociálním a citovém vývoji, ale i v učení obecně (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 94, 95).

Separáční úzkost

Jak jsem již zmínila, děti si uvědomují existenci blízkých osob a známých předmětů. Budují tak trvalé citové vztahy. Tento vztah, nejčastěji tedy k matce, se vytváří kolem šestého a sedmého měsíce. V osmém a devátém měsíci se vztah dále prohlubuje a narůstá strach z cizích osob. V dítěti se probouzí úzkost při odloučení od matky – „separační úzkost“. Toto období je pro řadu dětí obtížné, brání se odloučení a pláčou. Potřebují pocit bezpečí, a proto se přesvědčují, že jim maminka nezmizí. Matka by proto měla být přítomna, když se dítě seznamuje se s novými lidmi, věcmi či situacemi. Oporou by samozřejmě měl být i otec (Feyereisl, Křepelka, 2015, str. 403).

2.2.5 Desátý až dvanáctý měsíc

Pohybový vývoj

V desátém měsíci se již většina dětí bez problémů pohybuje v prostoru lezením po kolínkách a sama se posadí. Stále více trénují postavování na nožky. Je to pro ně pohybová hra, kterou si cvičí a zdokonalují tak své dovednosti. Následně se jim povede udělat krok stranou a přisunout druhou nožičku. Netrvá dlouho a objeví se první malé krůčky kolem nábytku a následně se děti spustí zpět na zem. Jakmile si jsou v těchto aktivitách jisté, začnou si podmínky samy ztěžovat. Vstávají bez opory, balancují ve stoji bez držení a snaží se udělat první samostatné krůčky. Děti bychom neměli do chůze nutit nebo je přidržovat za vzpažené ruky. Tyto děti velmi lákají také výšky a snaží se vylézt na křesla či na židle, proto je nutné dbát na zvýšený dohled. Spolu s lezením nahoru by se měly učit také lézt dolů, nejlépe pozadu jako rak (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 117, 118).

Vývoj pohybů ruk a prstů

Nyní je vyvinuto úmyslné uvolňování úchopu, pouštění předmětů z ruk a pokládání je na určené místo. Je vhodné děti pobízet k podávání věcí do naší dlaně. Opozice palce vůči ostatním prstům by měla být do konce prvního roku života naprosto zřetelná. Děti používají tzv. „pinzetový úchop“ což znamená uchopení např. drobečků palcem a ukazováčkem (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 118).

Rozumový vývoj

V tomto období se děti rády utvrzují v tom, že jejich vlastní činnost má za následek nějaký další děj. Rády rozsvěcují a zhasínají světla, otevírají a zavírají šuplíky nebo mačkají knoflíky u rádia. Dále jsou schopny rozlišit živého jedince, který reaguje, od neživých věcí, které nevykazují žádné reakce. Uvědomují si podobnost některých věcí a na tomto základě si utvářejí první představy o geometrických tvarech. Těmto schopnostem se říká „kategorizace“. Kategorizace umožňuje pochopit význam slovního označení (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 118, 119).

Vývoj řeči

Repertoár vyslovených slabik se stále rozšiřuje. Nejčastěji žvatlají slabiky jako „ta-ta“, „ba-ba“, „ne-ne“ atd. Spojení slabik „ma-ma“ většinou nepatří mezi první vyslovené. Vyslovit dvojslabiku je velký výkon a vyžaduje přesné načasování otevírání a zavírání úst s dopomocí jazyka, hlasivek a pravidelného přerušování hlasu během jednoho výdechu.

Skutečná slova se začínají objevovat až ke konci prvního roku, ale může to být i dříve nebo později. Mezi první slova patří jednoslabičná citoslovce jako například „bum“ nebo „bác“. Děti často vedou dlouhé monology a napodobují tak naše konverzace a melodičnost hlasu (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 119, 120).

Sociální a citový vývoj

Pokud máme s dítětem vřelý citový vztah je obvyklé, že nám chtějí něčím udělat radost a předvádí své naučené „kousky“. Očekávají od nás nějakou odměnu, nejčastěji v podobě naší projevené radosti. V tomto věku už také rozumí pokárání a pochvale. Podle profesora Zdeňka Matějčka máme v rukou základní výchovné prostředky – odměnu a trest. Odměna je mnohem více výchovně účinná než trest a to zejména u nejmenších dětí. Způsob reakce jako odezva na chování dítěte by měl být vždy stejný, aby dítě dokázalo pochopit, jaké chování je v pořádku a co je za hranicí únosnosti. Na základě této zpětné vazby se dítě naučí vůlí usměrňovat své chování (Sobotková, Dittrichová, 2006, str. 121).

3 MANIPULACE S DÍTĚTEM

3.1 Význam správné manipulace s dítětem

Téma manipulace s dítětem by si určitě zasloužilo větší pozornost, než by se na první pohled mohlo zdát. Správné zacházení s dítětem a nabízení vhodných podnětů během jeho prvních měsíců života hraje klíčovou roli v dlouhodobém vývoji a prospívání. Ovlivňuje to především správné zapojení zádového a břišního svalstva dítěte, které se podílí na postavení páteře, na dobré funkci vnitřních orgánů a na spolupráci ramen a pánve při vzpřimování. Dále jde o rozvoj rovnováhy, koordinovanosti pohybů a o vzájemnou spolupráci mozkových hemisfér. Správná manipulace dítěte dokáže také ovlivnit psychický a mentální vývoj a v pozdějším věku i schopnost soustředit se v době školní docházky. V dnešní době již existuje spousta poraden, kde se můžeme dozvědět, jak správně manipulovat s dítětem v souladu s jeho psychomotorickým vývojem. Do těchto poraden přicházejí nastávající rodiče, ale i rodiče s novorozenci či kojenci. Sbírají odborné informace, mohou mezi sebou navzájem diskutovat, předávat si zkušenosti nebo řešit potíže svých dětí, jako je například plačtivost, zvýšená dráždivost, nespavost nebo také vývojová opoždění. Častou záležitostí dnešní uspěchané doby je chovat se k těm nejmenším dětem jako ke starším a vyspělejší. Rodiče oblékají své děti do riflí, nosí je bez peřinky nebo ve svislé poloze. Posazují je dříve, než jsou na to samy dostatečně vyspělé a zralé. Tato nepřiměřená zátěž nesevředly žádnému dítěti, ač se to na první pohled nemusí jevit. Následky, jako například neklidný spánek, vadné držení těla nebo špatná imunita, si děti nesou po celý svůj život (Kiedroňová, 2005, str. 104, 105).

3.2 Zásady správné manipulace s dítětem

Během každodenní péče o novorozence jej potřebujeme nesčetněkrát zvedat, pokládat, přenášet, chovat v náručí, krmit, přebalovat, koupat a mnoho dalších úkonů. Manipulace během prvního půl roku života dítěte je ta nejdůležitější, neboť osud dítěte z hlediska jeho zdraví, vývoje, celkového prospívání a spokojenosti máme pouze v našich rukou (Kiedroňová, 2010, str. 98).

Pokud chceme s dítětem manipulovat správně, musíme dodržovat určitá pravidla. Při přehmatávání z jedné polohy do druhé musíme dbát na psychomotorickou vyspělost a potřeby dítěte. Zajímají nás také potřeby novorozenců, jako je pocit bezpečí, tepla a klidu. Přesně

v takových podmínkách se vyvíjeli po dobu několika měsíců v matčině těle. Zhruba do devíti měsíců života dítě neposazujeme a nenosíme ve svislé poloze. Důležitá je také podpora hlavičky a vyhýbáme se dotekům na krku, kde jsou novorozenci obzvláště citliví. Je to z toho důvodu, že takto malé děti ještě nemají dostatečně vyvinuté zádové svalstvo a zbytečně bychom jej přetěžovali. S dítětem by se měli naučit správně manipulovat všichni členové rodiny, blízcí, a také zdravotníci, kteří si dělají nárok dítě zvedat, nosit či jen chovat v náruči. Při manipulaci je také důležité střídat obě ruce i strany. Zátěž se pak rovnoměrně rozdělí a podněty jsou nabízeny spravedlivě z obou stran. Teprve po prvním roce života začne dítě dávat přednost pravé nebo levé straně. S dítětem vždy manipulujeme pomalu, jemně a citlivě tak, aby se zbytečně neuleklo a nedošlo k reflexnímu rozhození rukou. Při chování dítěte v náruči či kolébání v kočárku se snažíme vyvarovat přehnaně rychlého pohybu. Dochází k návykovému dráždění nervového systému a dítě si pak tento způsob nošení a natřásání vyžaduje. Má špatný spánek a nemá tedy možnost si kvalitně odpočinout. Během prvních týdnů péče o novorozence je třeba se vyzbrojit trpělivostí a disciplínou. Na nový způsob manipulace si musí zvyknout jak dítě, tak i rodič. Po určité době tréninku a praxe se vše ustálí a najednou to jde snadněji a automaticky (Kiedroňová, 2005, str. 107, 108, 109).

4 MANIPULACE S DÍTĚTEM DO ČTVRTÉHO MĚSÍCE VĚKU

Již řadu let je možné pozorovat rodiče, kteří manipulují se svými dětmi s největší něhou a opatrností. Spousty rodičů se ale chybnou manipulací nevědomky dopouští škodlivých přehmatů, které většinou pramení z neznalosti základních potřeb dítěte korespondující s jejich stupněm psychomotorického vývoje. Častým důvodem chybného zacházení může být neobratnost či uspěchaná, rutinní práce s dítětem. Vše se pak ale odrazí na jeho chování a prospívání. Prvorodičům, kteří nemají žádné špatné návyky jak manipulovat s dítětem, bude dělat jistě mnohem menší problémy doporučeným technikám porozumět a zvládnout je. Naopak pro rodiče, kteří mají již manipulaci se svým starším dítětem zažitou, bude těžší tyto návyky přebudovat. V tomto procesu je tedy nejdůležitější trpělivost a snaha porozumět svému miminku (Kiedroňová, 2005, str. 118).

Jakmile začne kojeneček více ovládat šíjové svaly, dokáže zvednout hlavičku a udržet ji vzpřímenou, není třeba mu už tolik pomáhat. Můžeme ho začít nosit více způsoby, aby mohl pozorovat svět z různých úhlů (Williams, Paton, 2003, str. 12).

4.1 Nevhodné techniky zvedání

4.1.1 Zvedání tažením za ručku a zachycením pod krkem

Nejvíce doporučovaný způsob zvedání dítěte v knihách a v porodnicích je technika, kdy naší pravou rukou zatáhneme za pravou ručku dítěte a vložíme levou ruku pod jeho krček. Ukazovákem nebo i prostředníkem jistíme hlavičku, pravou rukou zachytíme levé stehno dítěte a zvedáme jej. Takové držení má sloužit k přemístění dítěte, koupání či přenášení. Dospělému se na první pohled může zdát bezpečné, ale dítě nemá žádný pocit jistoty a poskytuje mu málo záchytných bodů. Vyvíjí se nežádoucí tlak na krk dítěte a hlavička se dostává do záklonu (Kiedroňová, 2005, str. 119).

4.1.2 Zvedání širokým úchopem kolem hrudníku

Dalším a velmi nevhodným způsobem manipulace je zvedání dítěte širokým uchopením kolem hrudníku, bez podložení hlavičky. Dochází k nepřiměřené zátěži páteře a k nežádoucímu záklonu hlavičky i těla (Kiedroňová, 2005, str. 121, 122).

Obrázek 1 Nevhodné zvedání tažením za ručku a zachycením pod krkem

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 119

Obrázek 2 Nevhodné zvedání širokým úchopem kolem hrudníku

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 122

4.1.3 Úchop ke koupání a krátkému přenášení

„Jedná se o zvednutí a úchop, kdy opět zatáhneme pravou rukou za pravou ručičku ležícího dítěte v poloze na zádech tak, abychom se pohodlně dostali levou rukou pod jeho krk až k levému ramínku, které uchopíme. Svým zápěstím podkládáme krk a zčásti hlavičku. Pravou ruku vsuneme z pravé strany dítěte pod jeho pravé stehno až k levému, které zachytíme. Poté dítě zvedneme.“ (Kiedroňová, 2005, str. 123).

4.2 Správné techniky zvedání

4.2.1 Zvedání přes „zajíčka“ do „vyvýšeného klubička“

Dítě uchopíme za pravou ručku a lehkým tahem jej přetočíme na levý bok, přičemž vložíme dlaň levé ruky pod temeno hlavičky a předloktí pod záda. Abychom předešli nežádoucímu záklonu, srovnáme hlavičku do osy těla. Uvolníme pravou ručku, čímž se nám dítě převalí a položí hlavičku do připravené levé dlaně. Předloktí levé ruky ponecháme za zády. Dlaň pravé ruky vložíme pod zadeček a prsty umístíme mezi nožky. Tato poloha se nazývá „zajíček“, neboť prsty ruky, kterými držíme hlavičku, vytvoříme dítěti pomyslné zaječí uši (Kiedroňová, 2005, str. 126, 127). „Chceme-li držené dítě v „zajíčkoví“ přehmátnout do „vyvýšeného klubička“, přitáhneme levou ruku s hlavičkou dítěte k našemu levému rameni. Pravou rukou stále držíme zadeček. Hlavičku opřeme o střed klíčku našeho levého ramene. Levou ruku ihned připravíme k objetí pod jeho levou paží a podél tělíčka. Této poloze říkáme „vyvýšené klubičko“.“ (Kiedroňová, 2005, str. 127). Poloha „vyvýšeného klubička“ je vhodná pro nejmenší děti k odříhnutí (Kiedroňová, 2005, str. 129).

Obrázek 3 Zvedání do polohy „zajíčka“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 128, 129

4.2.2 Přehmat z „vyvýšeného klubička“ do „bočního klubička“

„Do „bočního klubička“ se dostaneme z „vyvýšeného klubička“ tak, že dítě držíme na nosné levé ruce. Pravou uchopíme zadeček a stáhneme dítě níž. Hlavička sjíždí po paži do úrovně loketní jamky.“ (Kiedroňová, 2005, str. 129).

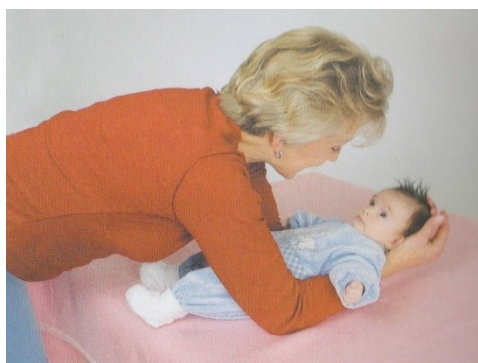

Obrázek 4 Přehmat z „vyvýšeného klubička“ do „bočního“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 131

4.2.3 Způsob zvedání z „koťátka“ do „zajíčka“

Obě ruce vložíme pod ramínka až k hlavičce, kterou fixujeme v obou dlaních. Při každém zvednutí dítěte z podložky s ním navážeme oční i verbální kontakt a sdělíme mu, co se bude dít. Tento postup umožňuje sociální kontakt a prohlubuje citové vazby mezi dítětem a rodičem. Této poloze se říká „koťátko“. Jednu ruku necháme za hlavičkou a druhou zasuneme prsty a dlaní mezi nohy dítěte až pod zadeček. Palec zůstává u stydké spony. Zachycené dítě pozvedneme do úchopu „zajíčka“ (Kiedroňová, 2005, str. 132, 134, 135).

Obrázek 5 Poloha „koťátka“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 132

4.2.4 Zvedání nabalením

Zvedání nabalením je v tomto útlém věku vhodné pouze ke zvedání dítěte k omývání zaděčku nebo ke zvedání z hlubokých postýlek či autosedaček. „Na solar (místo mezi hrudní kostí a žaludkem) dítěte položíme dlaň pravé ruky tak, aby prsty směřovaly pod levou paži a palec k levé klíční kosti dítěte. Levou ruku vsuneme pod paži a ramínko dítěte, až se dostaneme dlani pod hlavičku a současně je převalujeme přes jeho levý bok až na břicho. Při dokončování obratu z boku na břicho zvedáme dítě obličejem dolů pravou rukou k našemu připravenému ohnutému tělu (do pozice „klokánka“), směrem k levé straně hrudníku.“ (Kiedroňová, 2005, str. 136).

Obrázek 6 Způsob zvedání nabalením

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 136, 137

4.3 Nevhodné techniky chování a nošení dítěte v náručí

4.3.1 Chování dítěte na předloktí se záklonem či rotací hlavy a těla

Dítě, které je položeno vodorovně na předloktí a nemá dostatečně podloženou hlavičku a končetiny, se cítí nejisté. Nejvíce jsou namáhány šíjové svaly. Chováme-li dítě opakovaně pouze na jedné naší ruce s tím, že jeho ručka je za naším tělem, znemožňujeme mu oboustranný vývoj jeho horních končetin. Dítě pak upřednostňuje pouze tu ruku, kterou má možnost sledovat zrakem a může ji tak lépe rozvíjet. V prvním roce života je přitom nesmírně důležité, aby se veškeré polohy i dovednosti dítěte rozvíjely symetricky. Teprve po prvním roce se postupně rozvíjí lateralita dítěte, tzn., jestli bude pravák či levák (Kiedroňová, 2005, str. 154).

Obrázek 7 Nevhodné chování dítěte na předloktí

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 155

4.3.2 Chování dítěte ve svislé poloze

Nevhodný způsob zvedání často pokračuje svislou polohou, která je sice dětmi i rodiči velmi oblíbená, avšak do devátého měsíce věku nevhodná a nadměrně zatěžující. Z psychologického pohledu můžeme říct, že je tato poloha velmi kontaktní a něžná. Dítě vidí do okolí a tulí se k rodiči, avšak páteř na tuto polohu nereaguje příliš dobře. Hmotnost hlavičky působí nepřiměřeně velkým tlakem na páteř. Pokud úchopem vyprovokujeme i záklon hlavičky nebo s dítětem utíkáme či hopsáme, nemůžeme vyloučit negativní dopad na držení jeho těla i chování ve smyslu zvýšené dráždivosti (Kiedroňová, 2005, str. 157).

Obrázek 8 Nevhodná svislá poloha

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 158

Pokud je dítě nestabilní a nejisté, dochází k tzv. „retrakci“ ramínek. Ta se projevuje široce rozpaženými horními končetinami a protlačováním loktů za úroveň ramen. Pokud tuto svislou polohu volíme často a dítě si na ni navykne, dochází k nedostatečnému rozvoji jemné motoriky v souladu s psychomotorickým vývojem. Rozvoj rukou není dobré podceňovat, jelikož úzce souvisí s rozumovým vývojem a rozvojem řeči (Kiedroňová, 2005, str. 158, 159).

Kdy a proč není svislá poloha vhodná

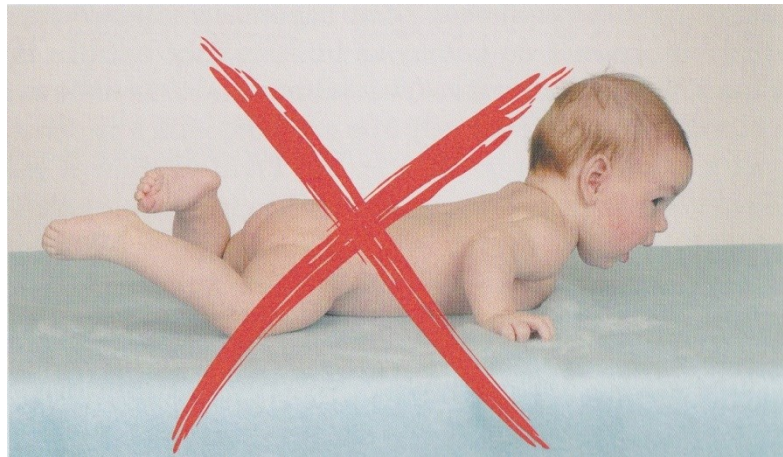
Vzpřimování z lehu do stoje se odvíjí naprogramovaným způsobem v postupných časových etapách od hlavy k patám a od krční páteře k dolním končetinám. Období třetího měsíce je tedy první fází, kdy dítě zapojuje šíjové svaly, opírá se o obě předloktí a stydkou sponu. Zvládá správnou pozici tzv. „prvního vzpřímení“. Kojence bychom tedy měli pokládat v době bdění na břicho, abychom posilovaly jejich zádové svalstvo. Nejprve dítě zvedá jen hlavičku a poté celý trup nad podložku. Tím se připravuje na pozdější plazení a lezení. První vzpřímení však ani zdaleka nestačí ke správnému postavení páteře do svislé polohy. Kolem pátého měsíce věku děti dokonale posilují břišní svalstvo osaháváním kolínek a zvedáním hlavičky nad podložku. Kolem šestého měsíce věku by děti měly zvládnou tzv. „druhé vzpřímení“. V tomto období se naučí zapojovat svaly podél páteře v hrudní a bederní oblasti. Dokonalé zvládnutí druhého napřímění je předpokladem pro následný rozvoj „pivotace“, plazení a lezení. Pivotace je pohyb do stran kolem osy pupíku a dochází k ní okolo sedmého měsíce věku, stejně tak jako k plazení. O měsíc později potom pozorujeme „naklekávání“, houpání v kleku a v devátém měsíci nakonec lezení. Tyto dovednosti rozvíjejí rovnováhu, koordinaci pohybů a sílu svalů natolik, že se dítě z lezení samo dokáže nejprve posadit a správně sedět a až poté se správným způsobem postaví a stojí.

Z výše uvedených důvodů je tedy nevhodné děti předčasně posazovat, stimulovat reflex „stoj na nohou“ na podložce nebo je učit chodit s oporou za ruce či používat chodítka. Kromě nepřiměřené zátěže na páteř dítěte také hrozí to, že dítě ztratí motivaci k vlastní iniciativě zapojit se do pohybového rozvoje aktivně. Pokud dítě pasivně stavíme do polohy, do které by se mělo aktivně dopracovat samo, dochází k zablokování vlastního snažení o rozvoj těchto důležitých dovedností. Navíc také dochází ke zvýšenému svalovému napětí na dolních končetinách (Kiedroňová, 2005, str. 163, 166, 168).

Obrázek 9 Dokonale zvládnuté první a druhé vzpřímení

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 163, 164

Obrázek 10 Nedokonale zvládnuté první vzpřímení

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 164

4.4 Správné techniky chování a nošení dítěte v náručí

4.4.1 „Vyvýšené“ nebo „boční klubičko“ oběma rukama

Pokud držíme nejmenší dítě v náručí bez peřinky, je pro něj nevhodnější a nejšetrnější poloha v klubičku. Aby dítěti poskytovala potřebnou oporu, jistotu, teplo a bezpečí, musíme dbát na správné provedení. Do polohy „vyvýšeného klubička“ jsme se naučili dítě zvedat přes „koťátko“, tahem za ruku přes „zajíčka“ nebo „nabalením“.

Pokud chceme, aby si dítě mohlo odříhnout nebo pozorovat okolí, volíme spíše „vyvýšené klubičko“. „Boční klubičko“ volíme tehdy, chceme-li dítě uklidnit při bolesti břicha, když

pláče nebo pokud s ním chceme navázat sociální kontakt zrakem či slovem (Kiedroňová, 2005, str. 168, 170).

Obrázek 11 Poloha „vyvýšeného klubička“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 169

Nejčastější chyby při chování dítěte v klubičku

Správné klubičko je pouze boční nebo lehce vyvýšené. Měli bychom u této polohy mít vysoko zdvižený loket a lehce schoulené děťátko, které má tělo v jedné ose s očima, nosem, bradou a s ručičkami před tělem. Jen v takto drženém klubičku se dítě může psychicky i fyzicky uvolnit a začít odpočívat. Pokud máme ale málo zdvižený loket, pak ruka ani hlavička dítěte nemůže být dostatečně jištěna. Opět dochází ke zvýšeným nárokům na páteř a šíjové svaly a tato poloha nemůže být považována za správně provedenou. Pro trénink všech poloh je dobré si s dítětem stoupnout před zrcadlo a zkontrolovat je ze všech pohledů, zda dítě leží symetricky, uvolněně a pohodlně.

Dalším faktorem, ovlivňující nesprávné provedení polohy v klubičku, je síla naší paže. Většinou již po chvilce držení slábne, neudržíme ji tak vysoko a může vyvinout až přílišný stisk, který způsobí vychýlení tělíčka z osy a posazení dítěte. Doporučuje se tedy často děti přehmatávat, polohy v náručí střídat a pravidelně odpočívat (Kiedroňová, 2005, str. 171).

Obrázek 12 Chyby při chování dítěte v „klubíčku“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 172

4.4.2 „Vyvýšené“ nebo „boční klubíčko“ na jedné ruce

Často jsou maminky dětí v situaci, kdy potřebují jednou rukou držet dítě a druhou rukou táhnout kočárek, držet tašky, odemykat dveře atd. Držení dítěte na jedné ruce v poloze „vyvýšeného“ či „bočního klubíčka“ je pro nejmenší děti (5-7 kg) vhodné jen na krátkou dobu. Tuto polohu mají rády i starší děti, ale už si s ní nevystačíme. Těmito polohami se budu zabývat v další kapitole.

Menší děti snadno udržíme v poloze „klubíčka“ pouze na jedné „nosné“ ruce, na které leží hlavička a která objímá celé tělo dítěte. Druhá ruka tak zůstává volná (Kiedroňová, 2005, str. 173).

4.4.3 „Tygřík“

„Tygřík“ je pozice, kdy dítě položíme na své předloktí obličejem dolů. Tato poloha připomíná tygra, který leží na větvi stromu. Je to výborná poloha nejen k nošení dítěte na jedné ruce, ale i k pochování, masírování břicha, k odříhnutí po kojení, k umývání zadečku, ke cvičení na posílení zádových svalů a k podpoře rozumového vývoje, kdy dítě sleduje okolí. Do této polohy dítě poskládáme z „vyvýšeného klubíčka“, kdy je hlavička schoulená pod levou klíční kostí matky a její pravá ruka plošně podkládá zadeček (Kiedroňová, 2005, str. 175).

Obrázek 13 Poloha „tygřika“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 176

4.4.4 „Klokánek“

V této poloze je dítě opět obličejem dolů na pravé ruce a zadeček dítěte se opírá o naše břicho v oblasti žaludku. Pozice je odvozena od klokánka v kapse matky. Do této polohy dítě dostaneme již zmíněným „nabalením“ nebo z „klubička“. U nejmenších dětí používáme „klokánka“ jen na nezbytně nutnou dobu, např. při mytí zadečku či při omývání obličeje a dáváme přednost spíše poloze „tygřika“. U dětí od třetího měsíce věku můžeme tuto polohu využívat běžně.

Do polohy dostaneme dítě tak, že pravou rukou zachytíme jeho trup z levé strany. Naši levou ruku vložíme pod pravou paži dítěte až k hlavičce. Tu zachytíme do dlaně a dítě se otočí přes levý bok do náruče. Narovnáme se a zadeček dítěte posuneme do oblasti našeho žaludku (Kiedroňová, 2005, str. 183, 184).

Obrázek 14 Poloha „klokánka“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 183, 184

4.5 Způsoby předávání a přebírání dítěte

Často nastává situace, kdy potřebujeme dítě někomu předat nebo si jej naopak přebrat z náruče někoho jiného. I při těchto manévrech je potřeba dbát na zásady správné manipulace a to především u dětí, které si předáváme bez peřinky (Kiedroňová, 2005, str. 205).

4.5.1 Předávání dítěte v peřince

Předávání dítěte v peřince je nejjednodušší způsob, neboť poskytuje pocit jistoty všem zúčastněným. Pokud chceme předat dítě druhé osobě, musíme se k ní postavit na dosah. Zeptáme se, na kterou ruku chce položit hlavičku. Peřinku s dítětem uchopíme jednou rukou v oblasti hlavičky a druhou rukou v oblasti zadečku dítěte. Dítě přiložíme hlavičkou k rameni ruky, kterou si druhá osoba zvolila a počkáme, až jej bezpečně zachytí. Druhé osobě můžeme upravit úchop do schouleného klubička (Kiedroňová, 2005, str. 205, 206).

4.5.2 Předávání dítěte bez peřinky do „klubička“

„Chceme-li někomu (partnerovi, babičce, tetě, kamarádce) předat dítě do šestého měsíce věku bez peřinky, pak mu nejprve sami ukážeme polohu „vyvýšeného“ nebo „bočního klubička“, jak si přejeme, aby dotyčná osoba naše dítě chovala. Poté se zeptáme, na kterou stranu se cítí jistější a kterou ruku chce mít tedy jako „nosnou“. Pak teprve dítě držené

ve „vyvýšeném“ nebo „bočním klubičku“ přehmátneme do „zajíčka“, hlavičku dítěte přiložíme ke středu klíčku nosné ruky našeho protějšku, navedeme a vyzveme ho ke správnému podložení a objetí dítěte nosnou rukou a teprve potom pomaličku a opatrně dítě pokládáme do takto připravené náruče. Společně pak můžeme polohu dítěte ve vybraném klubičku upravit a srovnat do osy.“ (Kiedroňová, 2005, str. 207, 208).

Obrázek 15 Předávání dítěte bez peřinky do „klubíčka“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 207, 208

4.5.3 Přímé přebírání dítěte

Drží-li dítě v náruči osoba, která není příliš zkušená a zdatná, je lepší si dítě přebrat přímo z náruče z polohy klubička. Postavíme se čelem k osobě, která drží dítě v náruči na pravé „nosné“ ruce. Naši levou ruku podsuneme zezadu pod hlavičku a předloktím levé ruky podložíme záda dítěte. Pravou rukou vklouzneme mezi nožky a pod zadeček dítěte. Naše pravé rameno přikloníme k hlavičce dítěte a nadzvedneme jej. Poté si dítě přitáhneme k tělu a jeho hlavičku opatrně opřeme do středu klíčku u našeho levého ramene. Dítě obejmeme levou rukou pod jeho levým loktem a kolem těla. Zachytíme jej do „vyvýšeného klubička.“ (Kiedroňová, 2006, str. 209, 210).

4.5.4 Přebírání dítěte „nabalením“

Zhruba od třetího měsíce věku je vhodné přebírat dítě z náruče technikou „nabalení“.

Dítě držené v náručí druhé osoby nejprve uchopíme širokým úchopem kolem hrudníčku a obracíme jej přes bok až do pozice „klokánka“. Nakloníme se nad tělo dítěte, opřeme mu hlavičku pod střed klíčku paže, kterou následně obejme. Narovnáme se a upravíme si dítě do symetrické polohy „vyvýšeného klubíčka“ (Kiedroňová, 2005, str. 212, 213).

Obrázek 16 Přebírání dítěte „nabalením“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 212, 213

5 MANIPULACE S DÍTĚTEM MEZI ČTVRTÝM A DEVÁTÝM MĚSÍCEM VĚKU

„Přibližně kolem šesti měsíců by se měl kojeneček začít přetáčet ze zad na břicho. Když jej položíte na zádička, může se tudíž přetočit, a potom je potřeba zvednout ho z polohy na břicho. V tomto věku již většinou také umí velmi dobře zvednout hlavičku a hrudník nad podložku. Rodiče ho pak často sami pokládají na břicho (a z této pozice také zvedají), aby si posilovat šijové svalstvo. Hra na letadlo – kdy roztáhne paže a dítě vás napodobí – zabaví vás oba.“ (Williams, Paton, 2003, str. 8).

5.1 Správný způsob zvedání a pokládání

5.1.1 Zvedání „nabalením“ přes „klokánka“

V tomto období se bude řada manipulačních technik shodovat s mladší věkovou kategorií, ovšem již s aktivnější spoluprací. Dítě, které dobře prospívá, je po čtvrtém měsíci věku těžší a těžší, proto raději volíme techniku zvedání a pokládání „nabalením“ před technikou „zajíčka“. Technika „nabalením“ je pro děti v tomto období vhodnější a odpovídá jejich psychomotorickému vývoji. Pro rodiče je rychlejší a také pohodlnější.

Dítě zachytíme širokým úchopem kolem hrudníku. Při obratu přes bok jej zachytíme širokým úchopem pod hrudníkem a druhou rukou sklouzneme pod zadeček. Předkloníme se a dítě zvedáme z podložky do „klokánka“ a poté do „klubíčka“. Narovnáme se a podložíme zadeček dítěte naší volnou rukou (Kiedroňová, 2005, str. 260, 261).

5.1.2 Zvedání dítěte z polohy na břichu

Dítě starší čtyř měsíců je stále více aktivní a v rámci své psychomotorické vyspělosti stále pohyblivější. V tomto období se dítě naučí spontánně přetočit na bok, o měsíc později na břicho a za další měsíc zpět na záda. Velmi důležitá je stimulace aktivního pohybu, kterou dítěti poskytujeme pravidelným pokládáním na deku na podlaze a rozložením hraček do jeho okolí. Na deku mu děláme společnost a hračkami ho lákáme k motorické aktivitě.

Dítě, které leží na zemi v poloze na břichu, uchopíme jednou rukou pod hrudníkem a druhou rukou pod zadečkem. Zvedáme jej přes polohu „koníčka“ hlavičkou k připravenému rameni a sbalíme dítě do klubíčka (Kiedroňová, 2005, str. 262, 263).

5.1.3 Pokládání „nabalením“ přes „klokánka“

Stejně tak při pokládání dítěte dáváme přednost technice „nabalení“ před „klokánkem“ a postupně přestáváme používat techniku pokládání přes „zajíčka“.

Dítě zachytíme pouze „nosnou“ rukou tak, jak jej běžně držíme ve „vyvýšeném klubíčku“ na jedné ruce. Pravou dlaň vsuneme z boku dítěte mezi horní i dolní končetinu a položíme si jej na nadbříšek. Předkloníme se nad podložku a dítě tiskneme pravou rukou k sobě. Levou ruku uvolníme a nyní dítě držíme v pozici „klokánka“. Dítě přesuneme od těla na podložku a levou rukou přidržíme zadeček. Levou rukou sklouzneme na stehno a podkolení dítěte a podsuneme je šikmo pod něj. S dítětem klesáme k podložce. Levou ruku přehmátneme k hlavičce a předloktí nasměrujeme pod jeho pravé ramínko. Pokládáme jej přes jeho levý bok až do polohy na záda (Kiedroňová, 2005, str. 264, 265).

Obrázek 17 Pokládání „nabalením“ přes „klokánka“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 264, 265

5.2 Chování a nošení dítěte v náruči

I nadále dítě nosíme především v „bočním“ nebo „vyvýšeném klubičku“ oběma rukama. Silnější rodič zvládne dítě v této poloze chovat i na jedné ruce. Pro fyzicky méně zdatné rodiče je přijatelnější „klokánek“ nebo „tygřík“. O těchto polohách se zmiňují v kapitolách výše (Kiedroňová, 2005, str. 266).

5.2.1 „Sedačka“

V šestém měsíci věku volíme pro dobře prospívající děti polohu „sedačka“. Tato poloha však není vhodná pro děti, které zatím nezvládají druhé vzpřímení v poloze na bříšku. V „sedačce“ spočívají v polosedu, s podsazeným zadečkem a bez bočního jistění (Kiedroňová, 2005, str. 270).

Obrázek 18 Poloha „sedačka“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 270

5.2.2 „Koniček“

Po čtvrtém měsíci věku je tato poloha oblíbená hlavně ke hře rodičů s dětmi. V této poloze dítě silně posiluje břišní i zádové svalstvo a je zde velmi důležitý protisměrný tlak. Z jedné strany máme dlaň pod „solarem“ a z druhé tlačíme zadeček do podsazení (Kiedroňová, 2005, str. 271).

Obrázek 19 Poloha „koniček“

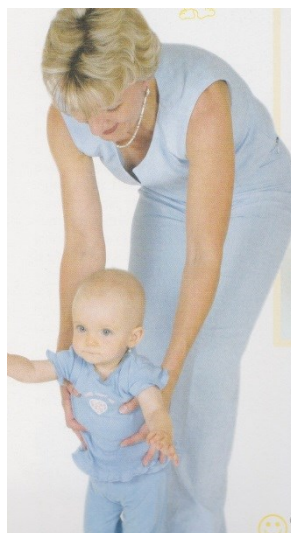
Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 271

5.3 Předávání dítěte

V tomto věku se již nedoporučuje předávat dítě z náruče úchopem pod hlavičkou a zadečkem přes „zajíčka“. Daleko lepší je předávání „nabalením“ přes „klokánka“. Pokud je dítě drženo v klubíčku, chytíme jej širokým úchopem kolem hrudníčku a přes bok vytočíme do „klokánka“. Předkloníme se nad dítětem, zachytíme jej do klubíčka a narovnáme se (Kiedroňová, 2005, str. 277, 278, 279).

6 DÍTĚ PO DEVÁTÉM MĚSÍCI VĚKU

V těchto měsících by se dítě mělo samo naučit lézt po čtyřech. Dokonalý způsob lezení je koordinovaný, ručky jsou otevřené, paže napjaté, kolínka při pohledu zhora nepřesahují obrys pánve, bérce jsou přilepené k podložce a palečky nožek směřují k sobě. Teprve poté, co se dítě naučí lézt, se dokáže samostatně posadit přes bok nebo mezi nožky. Vstává technikou tzv. „rytíře“ což znamená, že se opírá dlaněmi o stěnu a vzpřimuje se do kleku. Poté jednou nohou nakročí a postaví se. Dítě, které postupně prošlo v pohybovém vývoji všemi základními dovednostmi jednotlivých období, je vyvinuté a zralé k „vertikalizaci“, tzn. ke vzpřímené poloze (Kiedroňová, 2005, str. 282).

Obrázek 20 Správná dopomoc k chůzi

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 284

6.1 Správný způsob zvedání a pokládání

„Když dítě leží v poloze na zádech, zvedáme je i nadále „nabalením“. Chceme-li je zvednout z polohy na bříšku, pak je zvedáme přirozené stejným způsobem, který jsme si popsali u dětí v předešlém období. Podobně postupujeme i při pokládání dítěte na zem nebo na podložku.“ (Kiedroňová, 2005, str. 285).

6.2 Chování a nošení dítěte

Zde se nám automaticky nabízí nová poloha „v sedle“ nebo „opička“.

6.2.1 „V sedle“

Tato poloha se zdá velmi podobná poloze „klokánka“, ale ve skutečnosti je zde velký rozdíl. Když je dítě opřeno zadečkem o bok rodiče zády k němu, není to pro něj už tak bezpečná poloha jako u „klokánka“, kde je dítě chráněno tělem dospělého. Tuto polohu tedy využíváme jen u dětí po devátém měsíci věku, protože již zvládají koordinované lezení po čtyřech (Kiedroňová, 2005, 285).

Obrázek 21 Držení dítěte „v sedle“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 286

6.2.2 „Opička“ čelní a na boku

Tato poloha připomíná opici, která drží svá mláďata. Je také vhodná pro děti po devátém měsíci věku, které zvládají lezení po kolínkách. Při držení v „opičce“ má dítě nožky zešíroka kolem trupu rodiče, který jej bezpečně fixuje kolem pasu. V této poloze je pánev napřimena do správného postavení. V „opičce“ můžeme dítě držet čelem k sobě nebo i na boku. Ty však opět musíme pravidelně střídat (Kiedroňová, 2005, 286).

Obrázek 22 Držení v boční „opičce“

Zdroj: Kiedroňová, 2005, str. 287

6.2.3 „Sedačka“

V tomto věku nahrazuje pozice „sedačky“ pozici „klubíčka“. Dítě se v ní cítí pohodlně a bezpečně. Poloha je výhodná také pro rodiče, kteří nesou váhu dítěte na pohodlně spojených rukou před tělem (Kiedroňová, 2005, 288).

6.2.4 „Klokánek“

Tato poloha je velmi variabilní. Slouží k nošení, ke cvičení s dítětem, k posilování zádočných svalů, k rozvoji rozumového vývoje, ale také jako mezistupeň při přehmatávání dítěte z jedné polohy do druhé (Kiedroňová, 2005, 289).

6.3 Předávání dítěte

V tomto období již nemusíme doslovně popisovat přesné techniky manipulace, neboť již nedochází k závažnějším chybám ani k ohrožení vývoje dítěte při nevhodné manipulaci. Přestože jsou děti stále větší a těžší, jen jim nadále příjemná poloha „klubíčka“. Tu nabízíme při odpočinku nebo při chování v náruči (Kiedroňová, 2005, 290).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 METODOLOGIE VÝZKUMU

V praktické části bakalářské práce jsme se zabývali informovaností matek o psychomotorickém vývoji novorozenců a kojenců. Pro výzkumné šetření jsme zvolili kvantitativní metodu, jejímž úkolem je statisticky popsat typ závislosti mezi proměnnými, změřit intenzitu této závislosti atd. Tato metoda většinou pracuje s velkým počtem respondentů a používá se nejčastěji dotazník, standardizovaný rozhovor nebo analýza (Kutnohorská, 2009, str. 21, 22). K našemu výzkumu bylo rozdáno celkem 100 dotazníků v tištěné podobě a 100 dotazníků bylo vyplněno elektronicky. Návratnost byla 100 %. Výzkum probíhal od ledna 2017 do března 2017 a byl zcela anonymní.

7.1 Stanovení cílů práce

Před realizací práce jsme si zvolili celkem čtyři cíle, kterých jsme se snažili dosáhnout.

Cíl 1: Zjistit, na jaké úrovni je povědomí matek o psychomotorickém vývoji.

Cíl 2: Zjistit, kolik matek se svými dětmi navštěvuje kurz cvičení.

Cíl 3: Zjistit, jestli si matky myslí, že má cvičení na dítě pozitivní dopad.

Cíl 4: Zjistit, zda jsou matky s kurzy cvičení spokojeny.

7.2 Cílová skupina

Cílovou skupinou byly pouze ženy. Pro splnění cíle 1 a 2 byl dotazník rozdán všem ženám, které již mají alespoň jedno dítě bez ohledu na to, zda s ním chodí do kurzů cvičení nebo ne. Pro splnění cíle 3 a 4 bylo potřeba několik žen, které tyto kurzy již navštěvují nebo navštěvovaly a jejich děti měly v této době méně než jeden rok.

7.3 Dotazníkové šetření

Dotazník je soubor otázek, které jsou již předem připravené v určitém formuláři. Je vhodné v úvodu dotazníku zmínit, jakého tématu se otázky týkají, za jakým účelem je respondent vyplňuje a zda jsou anonymní či ne. Formulace otázek by měla být jednoznačná a měly by respondentu zaujmout a přitahovat. Je třeba do dotazníku zahrnout všechny podstatné problémy, na které hledáme odpověď. K dotazníkovým otázkám mohou patřit identifikační znaky respondenta (pohlaví, věk, místo bydliště atd.), přičemž se jedná o tzv. nezávislé

proměnné. Závislé proměnné představují zorné pole dotazníku (Kutnohorská, 2009, str. 41, 42).

Vytvořený dotazník obsahuje celkem 20 otázek. Zpočátku zjišťujeme věk respondentek, jejich nejvyšší dosažené vzdělání, místo bydliště atd. Další otázky se již zabývají povědomím o psychomotorickém vývoji dětí a aktivitami pro rozvoj tohoto vývoje. Pro prvních devět odpovědí jsem získala celkem 200 respondentek. Otázka č. 9 zjišťovala, kolik žen chodí se svým dítětem do nějakého kurzu cvičení. Z prvotního počtu 200 žen kladně odpovědělo 100 žen, tudíž se počet respondentek pro další odpovědi snížil přesně o polovinu. V dotazníku bylo celkem 15 uzavřených otázek a 5 zjišťovacích. Uzavřené otázky měly možnost pouze jedné odpovědi, zatímco otevřené otázky měly možnost více odpovědí. Jednou z výhod otevřených otázek byla také možnost vlastní odpovědi. Získaná data jsou zpracována formou tabulek, grafů a slovních komentářů.

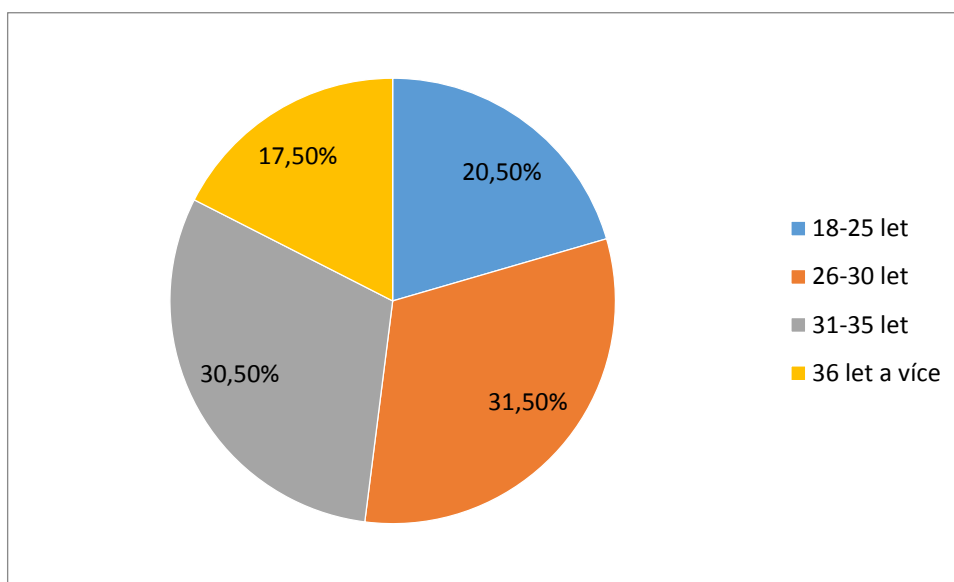
8 VÝSLEDKY VÝZKUMU A GRAFICKÉ ZPRACOVÁNÍ

Otázka č. 1: Kolik Vám je let?

Tabulka 1 Věk respondentek

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
18-25 let	41	20,50 %
26-30 let	63	31,50 %
31-35 let	61	30,50 %
36 let a více	35	17,50 %
Celkem	200	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 1 Věk respondentek

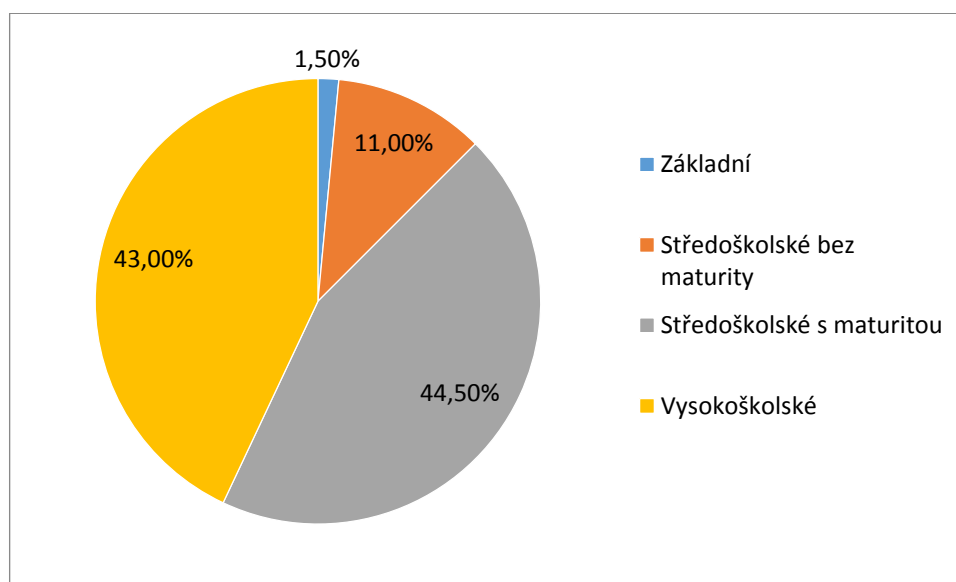
Zdroj: vlastní

Komentář: Podle věku bylo 200 (100,00 %) respondentek rozděleno na 4 věkové kategorie. Z celkového počtu respondentek je 41 (20,50 %) ve věku 18-25 let, 63 (31,50 %) ve věku 26-30 let, 61 (30,50 %) ve věku 31-35 let a 35 (17,50 %) ve věku 36 let a více.

Otázka č. 2: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*Tabulka 2 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Základní	3	1,50 %
Středoškolské bez maturity	22	11,00 %
Středoškolské s maturitou	89	44,50 %
Vysokoškolské	86	43,00 %
Celkem	200	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 2 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek

Zdroj: vlastní

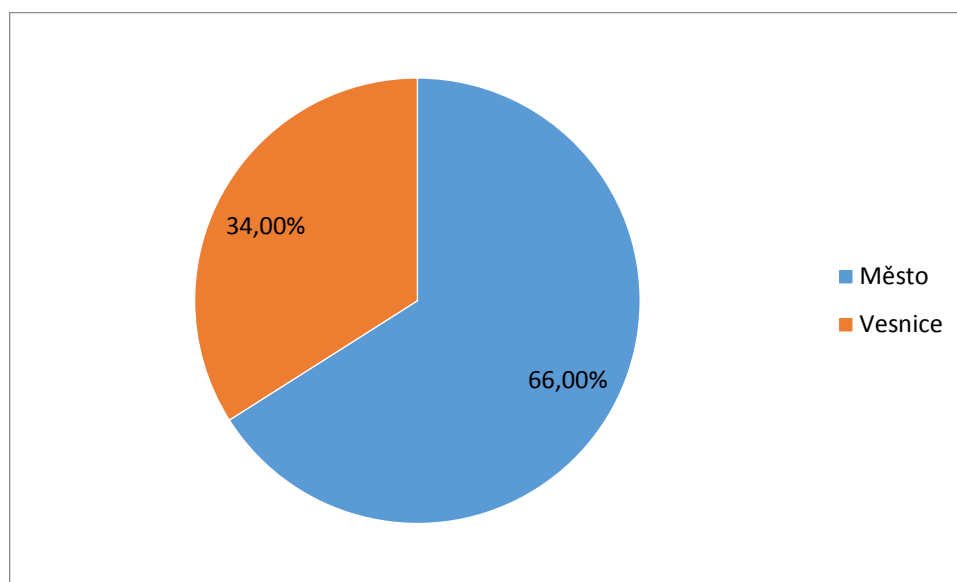
Komentář: Všech 200 (100,00 %) respondentek odpovědělo na otázku týkající se jejich nejvyššího dosaženého vzdělání. Z celkového počtu respondentek mají základní vzdělání 3 (1,50 %) respondenky, středoškolské vzdělání bez maturity má 22 (11,00 %) respondentek, středoškolské s maturitou má 89 (44,50 %) respondentek a vysokoškolské vzdělání má 86 (43,00 %) respondentek.

Otázka č. 3: Kde žijete?

Tabulka 3 Místo bydliště respondentek

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Město	132	66,00 %
Vesnice	68	34,00 %
Celkem	200	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 3 Místo bydliště respondentek

Zdroj: vlastní

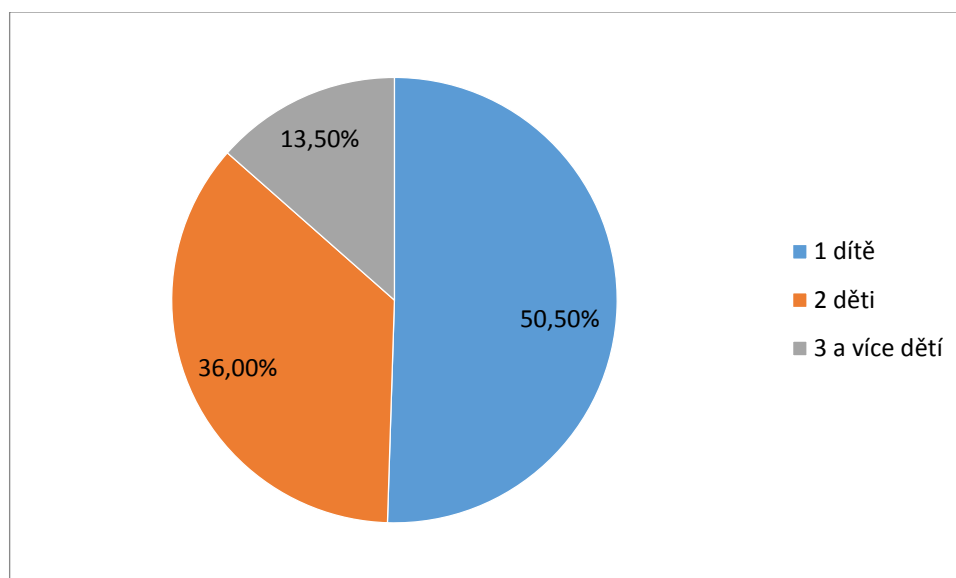
Komentář: Z celkového počtu 200 (100,00 %) respondentek žije 132 (66,00 %) ve městě a 68 (34,00 %) na vesnici.

Otázka č. 4: Kolik máte dětí?*Tabulka 4 Počet dětí respondentek*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
1 dítě	101	50,50 %
2 děti	72	36,00 %
3 a více dětí	27	13,50 %
Celkem	200	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 4 Počet dětí respondentek

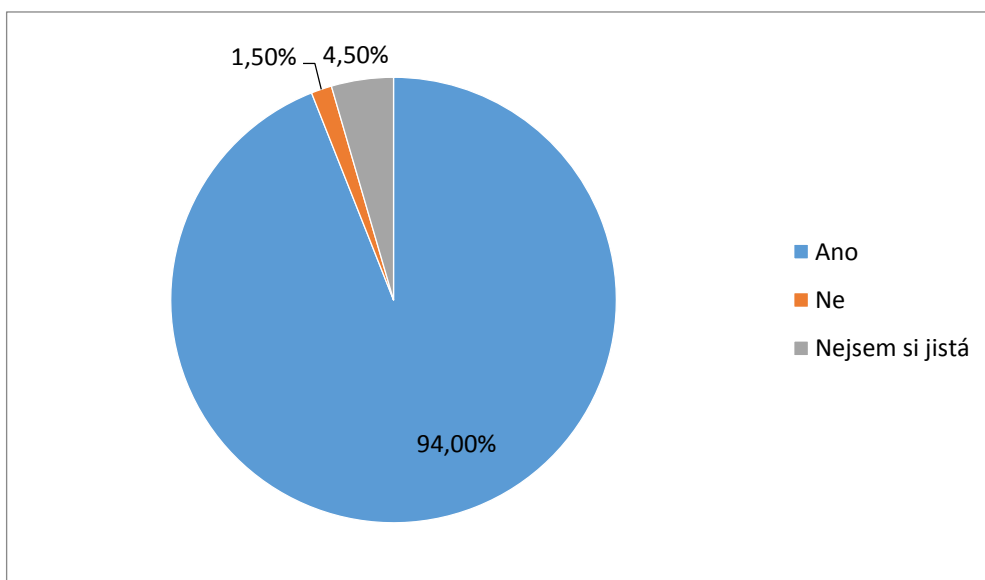
Zdroj: vlastní

Komentář: Otázka č. 4 zjišťovala počet dětí dotazovaných žen. Z celkového množství 200 (100,00 %) respondentek má 101 (50,50 %) žen pouze jedno dítě, 72 (36,00 %) žen má dvě děti a 27 (13,50 %) žen má tři a více dětí.

Otázka č. 5: Máte povědomí o tom, co je to psychomotorický vývoj?*Tabulka 5 Povědomí respondentek o psychomotorickém vývoji*

	Celkem respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	188	94,00 %
Ne	3	1,50 %
Nejsem si jistá	9	4,50 %
Celkem	200	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 5 Povědomí respondentek o psychomotorickém vývoji

Zdroj: vlastní

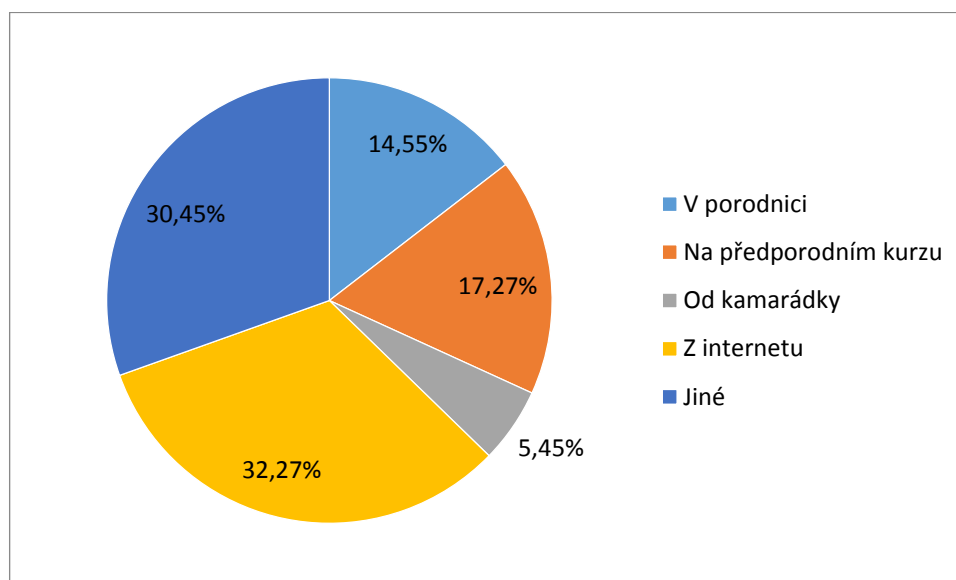
Komentář: Z celkového počtu 200 (100,00 %) dotazovaných žen valná většina, tedy 188 (94,00 %) žen uvedla, že mají povědomí o tom, co je to psychomotorický vývoj. Pouze 3 (1,50 %) ženy uvedly, že o tomto pojmu nemají povědomí a zbylých 9 (4,50 %) žen uvedlo, že si tímto pojmem nejsou jisté.

Otázka č. 6: Pokud ano, kde jste se o něm poprvé dozvěděla?

Tabulka 6 Zdroj informací o psychomotorickém vývoji

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
V porodnici	32	14,55 %
Na předporodním kurzu	38	17,27 %
Od kamarádky	12	5,45 %
Z internetu	71	32,27 %
Jiné	67	30,45 %
Celkem	220	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 6 Zdroj informací o psychomotorickém vývoji

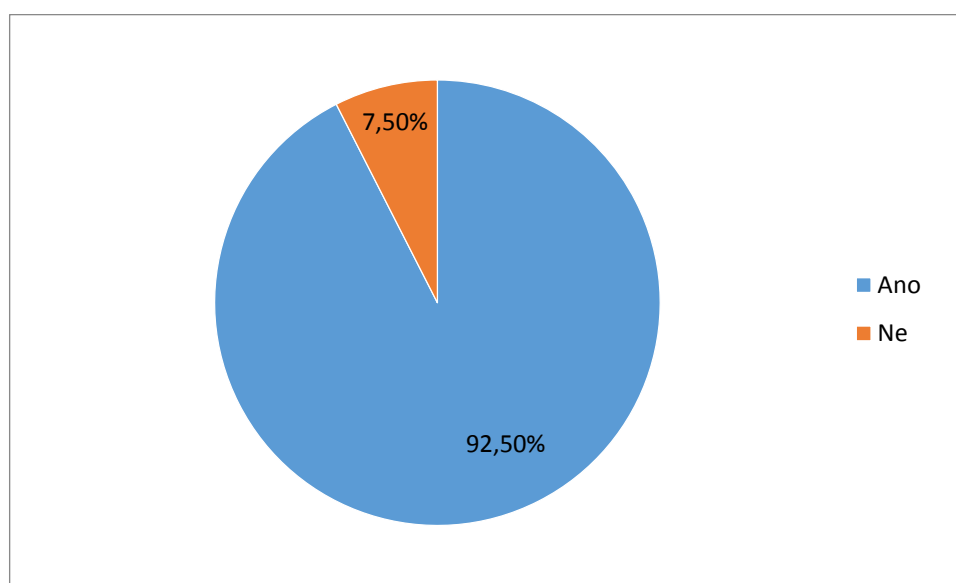
Zdroj: vlastní

Komentář: Celkový počet dotazovaných žen byl 200 (100,00 %), přičemž mohly vybírat z více možností, uvést vlastní zdroj informací a mohly zaznačit více položek, tudíž počet odpovědí stoupl na 220. Tato otázka byla zaměřená na zjištění, kde se ženy poprvé do-slechly o psychomotorickém vývoji. Ze všech respondentek zaznačilo 32 (14,55 %) možnost „v porodnici“, 38 (17,27 %) možnost „na předporodním kurzu“, 12 (5,45 %) možnost „od kamarádky“, 71 (32,27 %) možnost „z internetu“ a poslední skupinou bylo 67 (30,45 %) žen, které uvedly možnost „jiné“. Nejčastěji zde patřila odpověď „na škole“, „od pedi-atra“, „od fyzioterapeuta“, „Bobath koncept“ nebo „Eva Kiedroňová“.

Otázka č. 7: Znáte nějaké aktivity podporující správný psychomotorický vývoj?*Tabulka 7 Znalost aktivit podporující psychomotorický vývoj*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	185	92,50 %
Ne	15	7,50 %
Celkem	200	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 7 Znalost aktivit podporující psychomotorický vývoj

Zdroj: vlastní

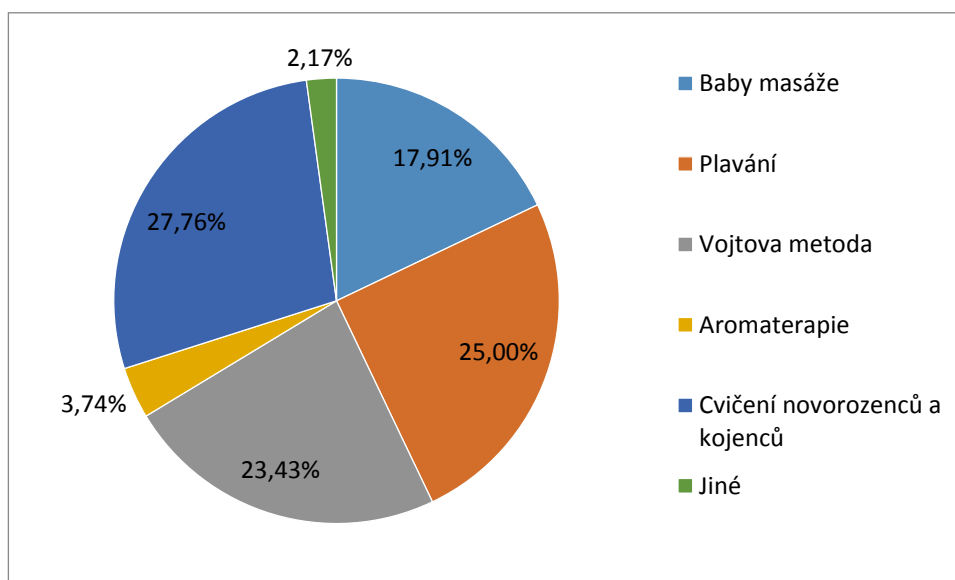
Komentář: V této otázce jsme chtěli zjistit, kolik žen zná nějaké aktivity, které podporují psychomotorický vývoj. Ze 200 (100,00 %) dotazovaných respondentek jsme zjistili, že 185 (92,50 %) žen tyto aktivity zná a zbylých 15 (7,50 %) žen tyto aktivity nezná.

Otázka č. 8: Pokud ano, jaké?

Tabulka 8 Aktivity podporující psychomotorický vývoj

	Celkem respondentek	Procentuální vyjádření
Baby masáže	91	17,91 %
Plavání	127	25,00 %
Vojtova metoda	119	23,43 %
Aromaterapie	19	3,74 %
Cvičení novorozenců a kojenců	141	27,76 %
Jiné	11	2,17 %
Celkem	508	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 8 Aktivity podporující psychomotorický vývoj

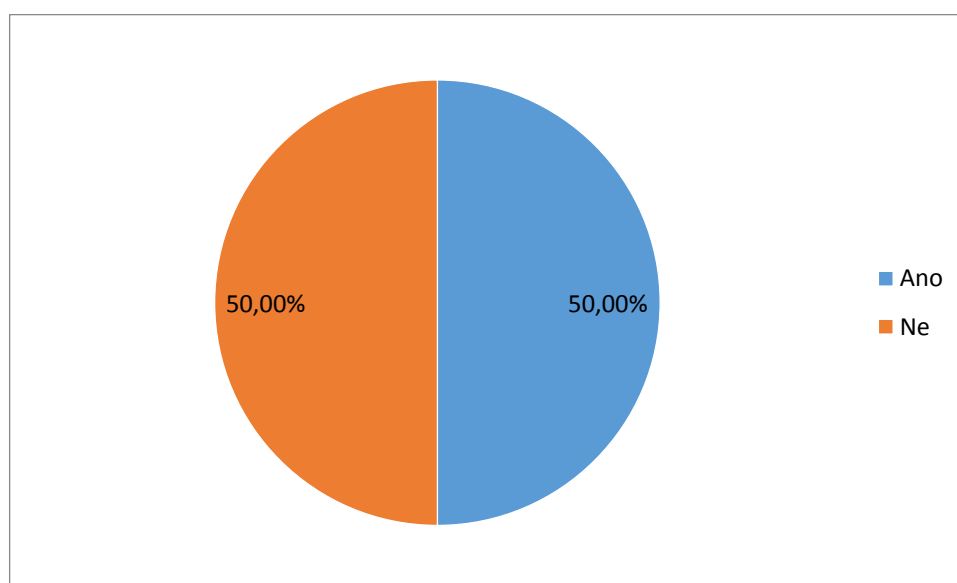
Zdroj: vlastní

Komentář: U této otázky bylo na výběr ze šesti možností, přičemž do poslední možnosti „jiné“ mohly respondentky uvést jakoukoliv vlastní odpověď. V otázce byla také možnost více odpovědí. Z celkového počtu 200 (100,00 %) dotazovaných žen jsme získali 91 (17,91 %) odpovědí pro možnost „baby masáže“, 127 (25,00 %) odpovědí pro možnost „plavání“, 119 (23,43 %) odpovědí pro možnost „Vojtova metoda“, 19 (3,74 %) odpovědí pro možnost „aromaterapie“, 141 (27,76 %) odpovědí pro možnost „cvičení novorozenců a kojenců“ a 11 (2,17 %) odpovědí pro možnost „jiné“. Zde ženy uvedly odpověď např. „Bobath koncept“, „arteterapie, canisterapie, hippoterapie“ a „rehabilitační cvičení“.

Otázka č. 9: Navštěvujete se svým dítětem nějaký kurz cvičení?*Tabulka 9 Kolik matek navštěvuje kurz cvičení se svým dítětem*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	100	50,00 %
Ne	100	50,00 %
Celkem	200	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 9 Kolik matek navštěvuje kurz cvičení se svým dítětem

Zdroj: vlastní

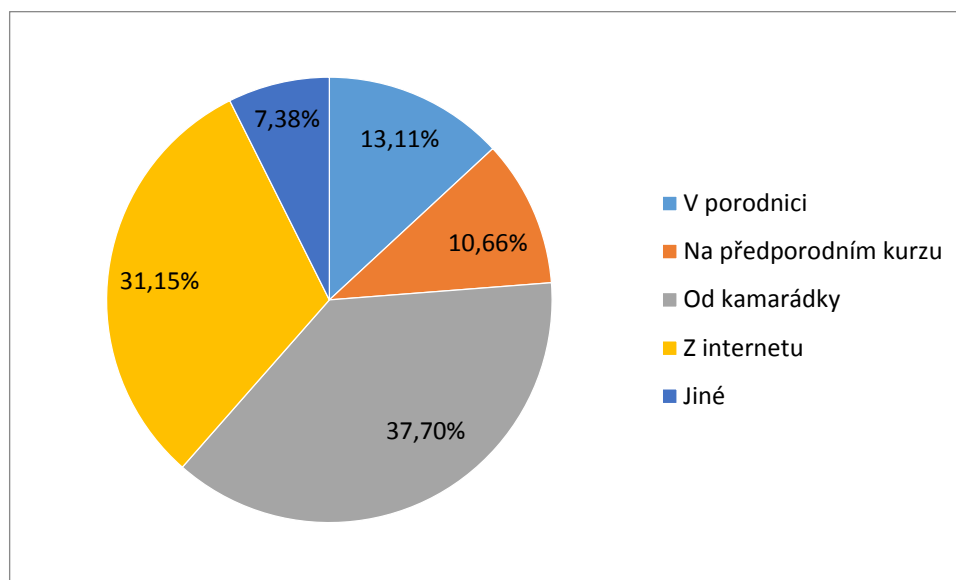
Komentář: Z celkového počtu 200 (100,00 %) dotazovaných respondentek navštěvuje či navštěvovalo se svým dítětem kurz cvičení celkem 100 (50,00 %). Zbýlých 100 (50,00 %) žen se svým dítětem žádný kurz nenavštěvovaly.

Otázka č. 10: Pokud ano, kde jste se o něm doslechla?

Tabulka 10 Zdroj informací o kurzu cvičení

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
V porodnici	16	13,11 %
Na předporodním kurzu	13	10,66 %
Od kamarádky	46	37,70 %
Z internetu	38	31,15 %
Jiné	9	7,38 %
Celkem	122	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 10 Zdroj informací o kurzu cvičení

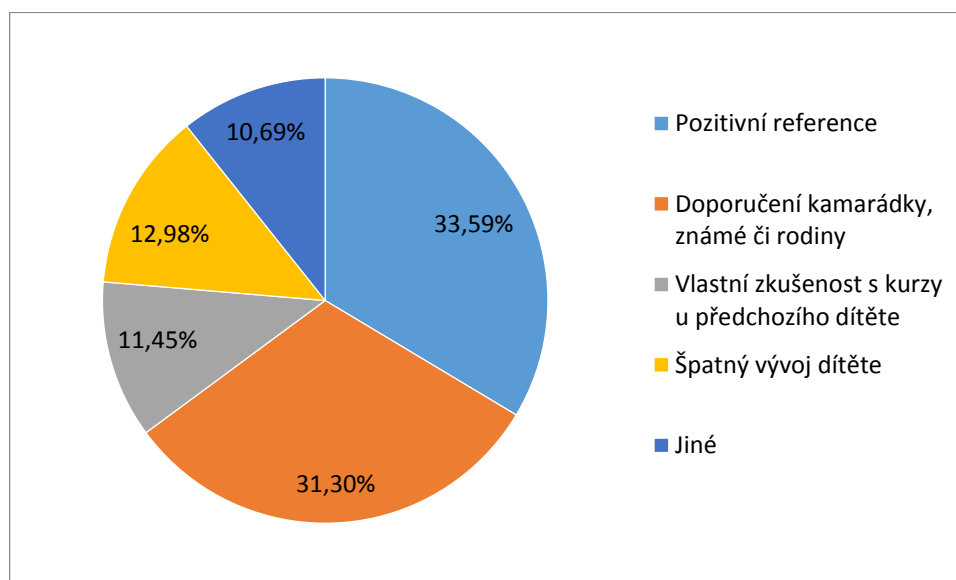
Zdroj: vlastní

Komentář: Touto otázkou jsme chtěli zjistit, kde se ženy dozvěděly o kurzu cvičení pro své děti. Byla zde opět možnost volby více odpovědí a také poslední možnost odpovědi „jiné“, kde ženy mohly napsat vlastní zdroj informací o těchto kurzech. Celkem se nám dostalo 122 (100,00 %) odpovědí, přičemž 16 (13,11 %) žen se o kurzech dozvědělo v porodnici, 13 (10,66 %) žen na předporodním kurzu, 46 (37,70 %) žen od kamarádky, 38 (31,15 %) žen z internetu a 9 (7,38 %) žen volilo možnost „jiné“. Zde byly uvedeny odpovědi typu „pediatr“, „rodinné centrum“, „lektorka jógy“ nebo „rodina“.

Otázka č. 11: Co Vás přimělo k tomu, abyste s dítětem začala tento kurz navštěvovat?*Tabulka 11 Co přimělo respondentky navštěvovat kurz cvičení*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Pozitivní reference	44	33,59 %
Doporučení kamarádky, známé či rodiny	41	31,30 %
Vlastní zkušenost s kurzy u předchozího dítěte	15	11,45 %
Špatný vývoj dítěte	17	12,98 %
Jiné	14	10,69 %
Celkem	131	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 11 Co přimělo respondentky navštěvovat kurz cvičení

Zdroj: vlastní

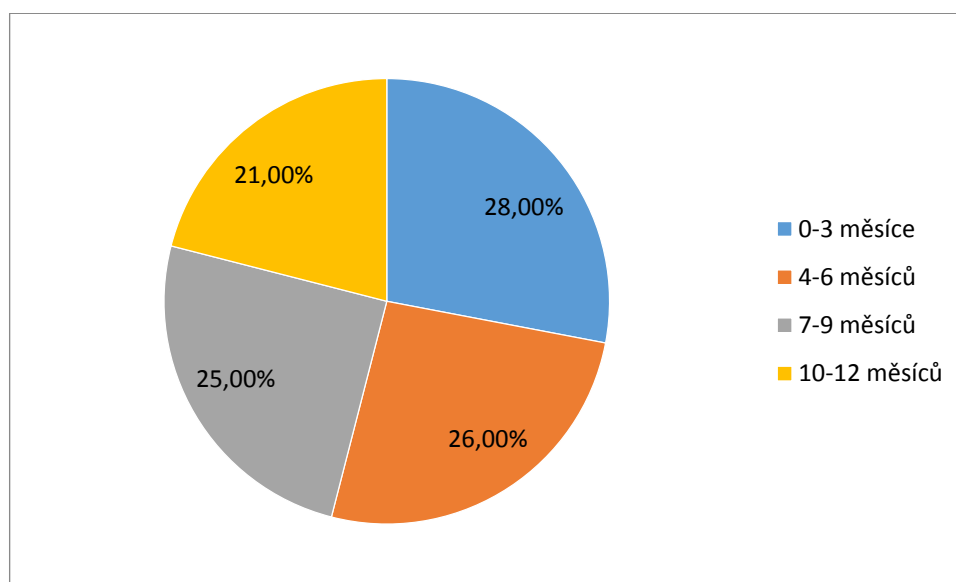
Komentář: V otázce č. 11 jsme chtěli zjistit, co přimělo matky, aby kurz začaly navštěvovat. Na výběr bylo z pěti odpovědí. Opět zde byla možnost zvolit více než jednu odpověď a v poslední odpovědi „jiné“ byl prostor pro vlastní vyjádření. Dostalo se nám 131 (100,00 %) odpovědí, přičemž 44 (33,59 %) žen volilo možnost odpovědi „pozitivní reference“, 41 (31,30 %) žen volilo odpověď „doporučení kamarádky, známé či rodiny“, 15 (11,45 %) žen volilo odpověď „vlastní zkušenost s kurzy u předchozího dítěte“, 17 (12,98 %) žen volilo možnost „špatný vývoj dítěte“ a 14 (10,69 %) žen napsalo vlastní možnost. Těchto 14 žen uvedlo např. „sociální kontakt“, „vlastní zájem“ a „doporučení pediatra“.

Otázka č. 12: Jak staré bylo Vaše dítě, když jste s ním navštěvovala kurz cvičení?*Tabulka 12 Věk dítěte v době navštěvování kurzu cvičení*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
0-3 měsíce	28	28,00 %
4-6 měsíců	26	26,00 %
7-9 měsíců	25	25,00 %
10-12 měsíců	21	21,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 12 Věk dítěte v době navštěvování kurzu cvičení

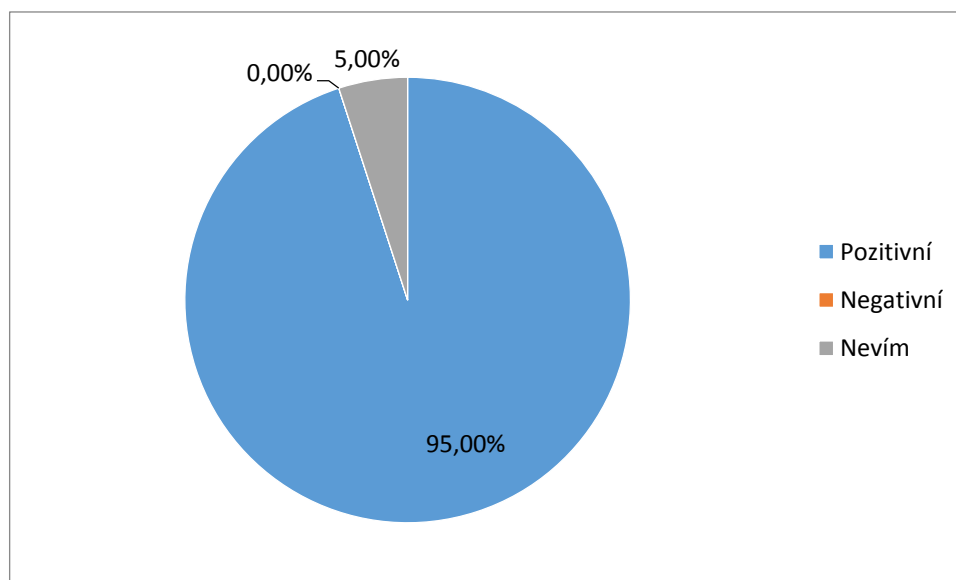
Zdroj: vlastní

Komentář: V této otázce jsme chtěli zjistit věk dítěte v době navštěvování kurzu cvičení. Odpovědi byly rozděleny do čtyř věkových kategorií a výsledky dopadly následovně – ze 100 (100,00 %) dotazovaných žen má 28 (28,00 %) žen dítě ve věku 0-3 měsíce, 26 (26,00 %) žen dítě ve věku 4-6 měsíců, 25 (25,00 %) žen dítě ve věku 7-9 měsíců a 21 (21,00 %) žen dítě ve věku 10-12 měsíců.

Otázka č. 13: Pozorujete na svém dítěti spíše pozitivní či negativní dopad?*Tabulka 13 Pozitivní či negativní dopad na dítě*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Pozitivní	95	95,00 %
Negativní	0	0,00 %
Nevím	5	5,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 13 Pozitivní či negativní dopad na dítě

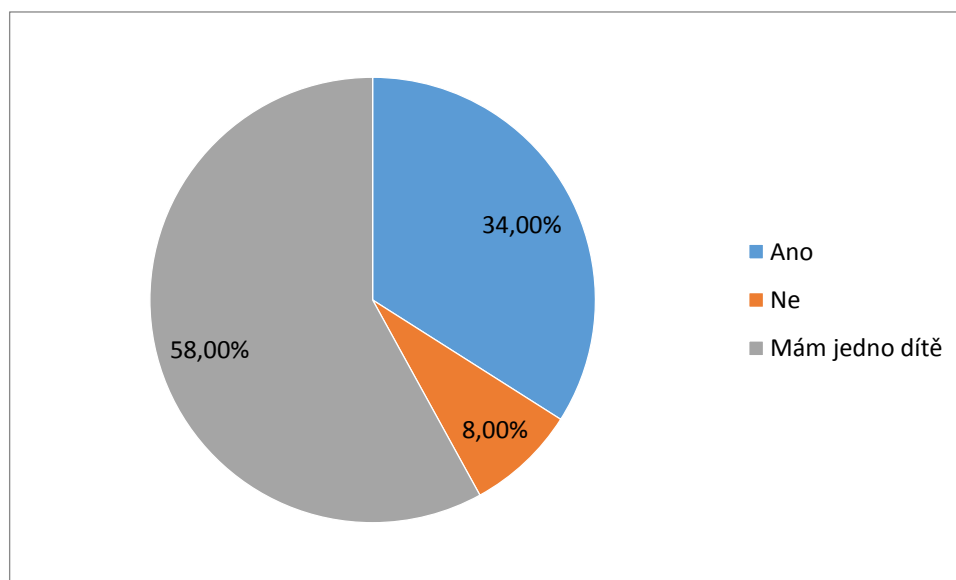
Zdroj: vlastní

Komentář: Z celkového počtu 100 (100,00 %) dotázaných žen, které se svým dítětem navštěvují kurz cvičení, vnímá díky cvičení 95 (95,00 %) na svém dítěti pozitivní dopad, 0 (0,00 %) žen negativní dopad a 5 (5,00 %) žen neví.

Otázka č. 14: Pokud máte více dětí, navštěvovala jste nějaký kurz i s nimi?*Tabulka 14 Návštěva kurzu i s ostatními dětmi*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	34	34,00 %
Ne	8	8,00 %
Mám jedno dítě	58	58,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 14 Návštěva kurzu i s ostatními dětmi

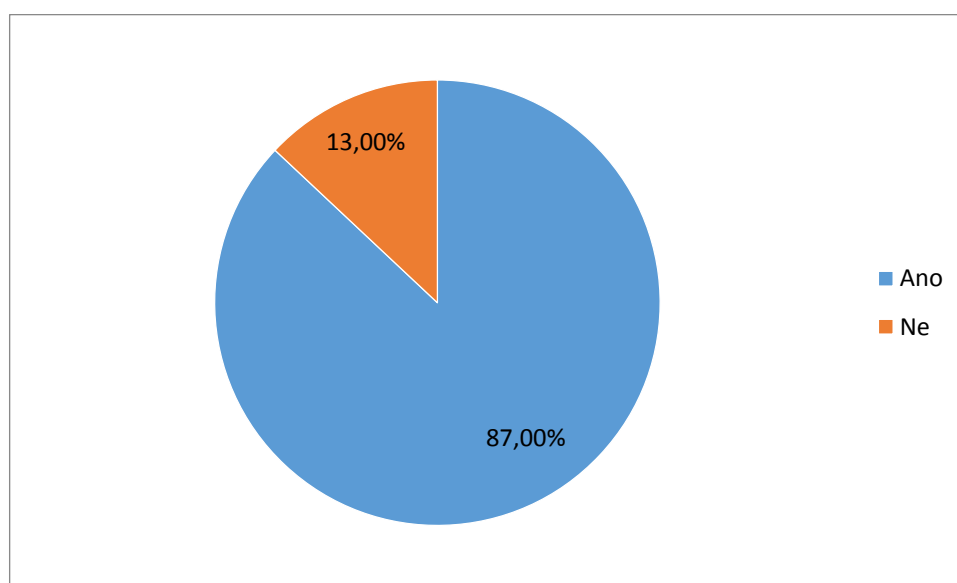
Zdroj: vlastní

Komentář: Z celkového počtu 100 (100,00 %) dotazovaných žen navštěvovalo 34 (34,00 %) žen kurzy cvičení i se starším dítětem, 8 (8,00 %) nenavštěvovalo se starším dítětem žádný kurz cvičení a 58 (58,00 %) žen má jen jedno dítě, tudíž nemohou na tuto otázku odpovědět.

Otázka č. 15: Naučila jste se na kurzu něco, co jste doposud nevěděla?*Tabulka 15 Získání nových informací na kurzu*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	87	87,00 %
Ne	13	13,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 15 Získání nových informací na kurzu

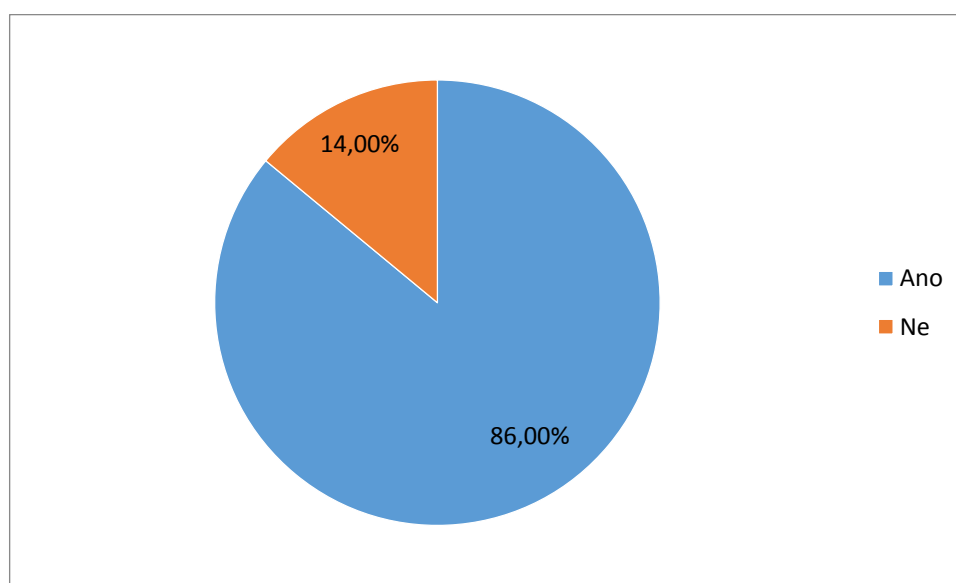
Zdroj: vlastní

Komentář: Cílem této otázky bylo zjistit, zda se matky, které chodí se svým dítětem do kurzu cvičení, naučily v tomto kurzu něco nového. Z celkového počtu 100 (100,00 %) respondentek odpovědělo 87 (87,00 %) žen kladně a zbylých 13 (13,00 %) žen záporně.

Otázka č. 16: Zapojujete do správné manipulace celou rodinu?*Tabulka 16 Zapojení rodiny do správné manipulace s dítětem*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	86	86,00 %
Ne	14	14,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 16 Zapojení rodiny do správné manipulace s dítětem

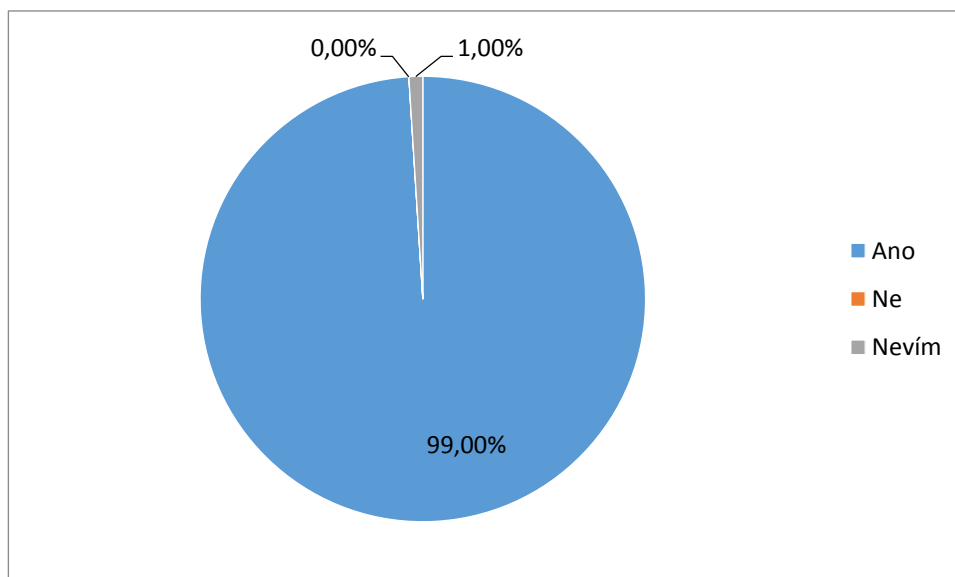
Zdroj: vlastní

Komentář: Z celkového počtu 100 (100,00 %) respondentek se 86 (86,00 %) žen snaží do správné manipulace zapojit celou rodinu a 14 (14,00 %) žen do správné manipulace rodinu nezapojuje.

Otázka č. 17: Myslíte si, že je důležité, aby se s Vaším dítětem manipulovalo správně?*Tabulka 17 Důležitost manipulace s dítětem*

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	99	99,00 %
Ne	0	0,00 %
Nevím	1	1,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 17 Důležitost manipulace s dítětem

Zdroj: vlastní

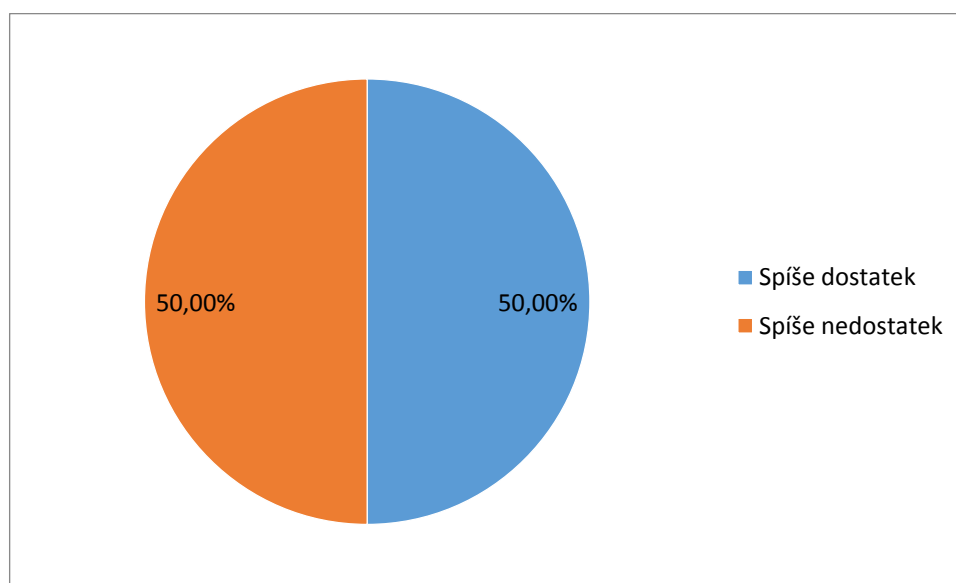
Komentář: Cílem této otázky bylo zjistit, zda si ženy myslí, že je důležité manipulovat s dětmi správně. Ze 100 (100,00 %) odpovědí respondentek zvolilo možnost „ano“ 99 (99,00 %) žen, ani jedna žena nezvolila možnost „ne“ a 1 (1,00 %) žena zvolila možnost „nevím“. Je tedy zřejmé, že většina žen považuje správnou manipulaci s dítětem za důležitou.

Otázka č. 18: Máte ve Vašem okolí na výběr z více kurzů nebo je jich spíše nedostatek?

Tabulka 18 Dostatek kurzů v okolí

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Spíše dostatek	50	50,00 %
Spíše nedostatek	50	50,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 18 Dostatek kurzů v okolí

Zdroj: vlastní

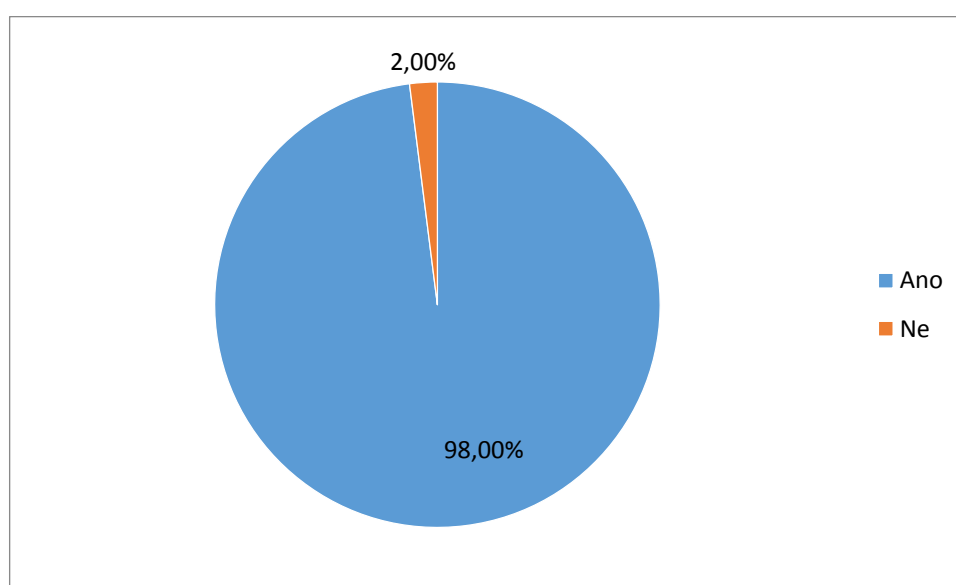
Komentář: V otázce č. 18 jsme chtěli ověřit, zda mají ženy ve svém okolí na výběr z více kurzů nebo je jich naopak nedostatek. Ze 100 (100,00 %) dotazovaných žen odpovědělo 50 (50,00 %) „spíše dostatek“ a 50 (50,00 %) žen „spíše nedostatek“.

Otázka č. 19: Splnil kurz Vaše očekávání?

Tabulka 19 Splnění očekávání

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Ano	98	98,00 %
Ne	2	2,00 %
Celkem	100	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 19 Splnění očekávání

Zdroj: vlastní

Komentář: Z celkového počtu 100 (100,00 %) dotazovaných žen je 98 (98,00 %) žen s kurzem spokojených a splnil jejich očekávání a pouze u 2 (2,00 %) žen nebyla očekávání naplněna.

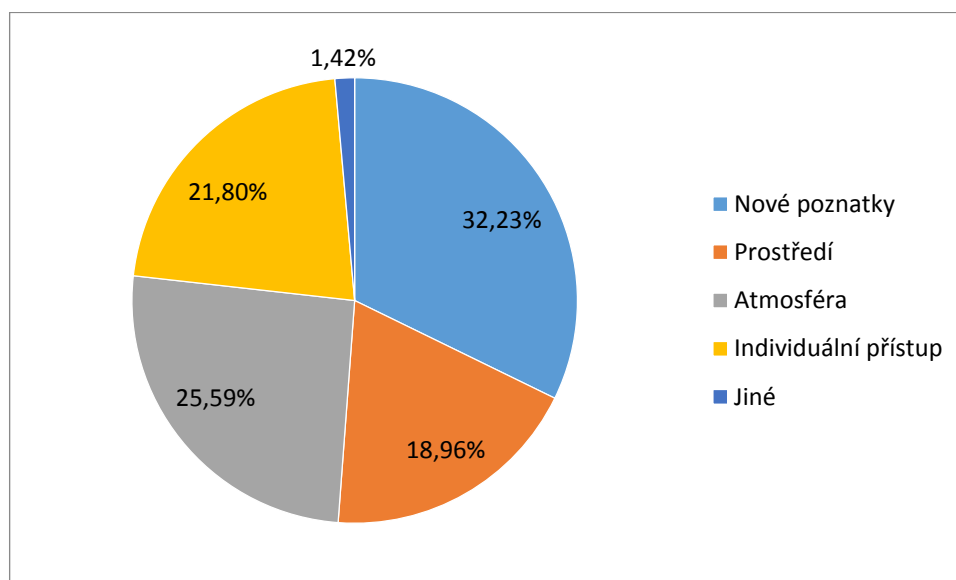

Otázka č. 20: Co se Vám na kurzu nejvíce líbilo?

Tabulka 20 Co se ženám na kurzu nejvíce líbilo

	Počet respondentek	Procentuální vyjádření
Nové poznatky	68	32,23 %
Prostředí	40	18,96 %
Atmosféra	54	25,59 %
Individuální přístup	46	21,80 %
Jiné	3	1,42 %
Celkem	211	100,00 %

Zdroj: vlastní

Graf 20 Co se ženám na kurzu nejvíce líbilo

Zdroj: vlastní

Komentář: V poslední dotazníkové otázce jsme chtěli zjistit, co se ženám na kurzu líbilo nejvíce. Na výběr bylo celkem z pěti možností. Ženy mohly zaznačit opět více odpovědí a k odpovědi „jiné“ mohly napsat vlastní vyjádření. Celkem se nám dostalo 211 (100,00 %) odpovědí, přičemž 68 (32,23 %) odpovědí zastupuje možnost „nové poznatky“, 40 (18,96 %) odpovědí zastupuje možnost „prostředí“, 54 (25,59 %) odpovědí zastupuje možnost „atmosféra“, 46 (21,80 %) odpovědí zastupuje možnost „individuální přístup“ a 3 (1,42 %) odpovědi jsou pro možnost „jiné“. V této odpovědi ženy uvedly „posun dítěte“, „radost dítěte“ a „přátelé“.

9 DISKUZE

9.1 Porovnání výsledků s jinými výzkumy

Bakalářskou prací na téma „*Aktivity podporující psychomotorický vývoj novorozenců a kojenců (plavání)*“ se zabývala autorka Šturmová v roce 2010. Výzkum byl proveden kvantitativní metodou ve formě dotazníku, který byl realizován v plaveckých kurzech a odpovídalo zde 100 (100,00 %) respondentů. Autorka se zabývala otázkou, zda mají respondenti povědomí o správném psychomotorickém vývoji svého dítěte. Z celkového počtu 100 (100,00 %) respondentů odpovědělo 86,00 % kladně a 14,00 % záporně

Autorka Rigová se ve své bakalářské práci na téma „*Podpora psychomotorického vývoje novorozenců a kojenců – plavání*“ z roku 2015 také zabývala otázkou, zda rodiče vědí, co je to pojem psychomotorika. Její výzkum probíhal taktéž formou dotazníků a byl realizován v kurzu plavání. Z celkového počtu 50 (100,00 %) respondentů odpovědělo 64,00 % kladně a zbylých 36,00 % odpovědělo záporně.

V našem výzkumu bylo dotázáno 200 (100,00 %) respondentek, přičemž 94,00 % odpovědělo, že mají povědomí o pojmu psychomotorika, 1,50 % odpovědělo, že neví a zbylých 4,50 % si není jistých. Ve srovnání s výsledky výzkumu autorky Šturmové, Rigové a s výsledky našeho výzkumu je zřejmé, že se povědomí o psychomotorickém vývoji v uplynulých letech stále zvyšuje.

Autorka Rigová se rovněž zabývala otázkou, zda mají rodiče ve svém okolí dostatek kurzů či nikoliv. V její studii odpovědělo 62,00 % respondentů, že ano a zbylých 38,00 %, že ne.

Také autorka Šturmová se v rámci své bakalářské práce zabývala stejnou otázkou. V jejím výzkumu odpovědělo 77,00 % respondentů kladně a zbylých 23,00 % respondentů odpovědělo záporně.

Podle námi zjištěných dat odpovídá 50,00 % respondentek, že je na výběr dostatek kurzů v okolí a 50,00 % respondentek, že nikoliv. Z uvedených výsledků těchto tří výzkumů se lze domnívat, že počet kurzů pro podporu psychomotorického vývoje v posledních letech klesl.

Výzkumné šetření autorky Šturmové také ukázalo, že 87,00 % rodičů navštěvuje se svým dítětem nějakou aktivitu podporující psychomotorický vývoj dítěte a 13,00 % rodičů ne. **V našem výzkumu navštěvuje kurzy cvičení z celkového počtu 200 (100,00 %) re-**

spondentek 50,00 % a zbylých 50,00 % respondentek kurzy se svými dětmi nenavštěvují. Na základě těchto dvou výzkumů se tedy můžeme domnívat, že zájem o tyto kurzy v posledních sedmi letech klesl.

Autorka Šturmová se také zabývala tím, zda jsou rodiče spokojeni s personálem na kurzu. Z celkového počtu 100 (100,00 %) respondentů odpovědělo 100,00 % kladně.

V našem výzkumu odpovědělo na otázku, zda kurz naplnil očekávání matek 98,00 % kladně a 2,00 % záporně. Z uvedených dvou výzkumů lze tedy vyvodit domněnku, že jsou rodiče s kurzy obecně spokojeni.

9.2 Doporučení pro praxi

Z výsledků, které vyplývají z našeho výzkumu, můžeme vyvodit určitá doporučení pro praxi. Jedním z nich je nepochybně celoživotní vzdělávání porodních asistentek. Důležitá je edukace porodních asistentek o nových trendech a poznatcích týkajících se dané problematiky. Porodní asistenty jsou kompetentní poskytovat péči dítěti do jednoho roku života, takže to mohou být nejčastěji právě ony, se kterými se rodiče mohou v kurzech cvičení setkat. Předávají rodičům své rady, zkušenosti a navazují s nimi vztah.

Důležitá je také podpora porodních asistentek ze strany porodnického zařízení. Manipulace s dětmi by neměla být rutinní záležitostí, ale měla by být prováděna s co největší opatrností a něhou. Důležitá je také komunikace s matkami. Porodní asistentky by měly být trpělivé a každé matce vysvětlit, jak se svým novorozencem či kojencem správně manipulovat.

Tato bakalářská práce může být přínosem pro nastávající rodiče, studentky porodní asistence a pro porodní asistentky. Přináší souhrn informací o psychomotorickém vývoji novorozence a kojence a také o správné manipulaci s nimi.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaká je informovanost matek o správném psychomotorickém vývoji novorozence a kojence a o vhodné manipulaci s nimi. V teoretické části se nejprve zabýváme novorozencem a jeho klasifikací. Je zde zmíněna také poporodní adaptace, poloha novorozence, jeho reflexy a také smysly. Další důležitou kapitolou teoretické části je kojeneček a jeho charakteristika. Popisujeme psychomotorický vývoj v jednotlivých měsících. Dostáváme se k další obsáhlé kapitole - manipulace s novorozenci a kojenci. Zprvu objasníme význam správné manipulace a jeho zásady a poté přichází na řadu podrobný popis, jak s dětmi manipulovat, jak je zvedat z podložky, polohovat či předávat druhé osobě. Pro lepší představu jsou vloženy obrázky s jednotlivými polohami. V praktické části jsme si zvolili čtyři cíle, na jejichž základě byl vytvořen dotazník. Ten byl rozdělán 100 matkám a dalších 100 dotazníků bylo sdíleno elektronickou formou.

Cíl 1: Zjistit, na jaké úrovni je povědomí matek o psychomotorickém vývoji

Během zpracovávání výsledků výzkumu jsme zjistili, že valná většina dotazovaných respondentek (94,00 %) má povědomí o tom, co je to psychomotorický vývoj. Velkým zdrojem informací pro ně byl internet (32,27 %). Dále většina žen (30,45 %) uvedla jako zdroj informací vlastní možnost, přičemž informace jsou nejčastěji od zdravotníků. Za nejméně častý zdroj informací uvedly kamarádku (5,45 %). Dále jsem zjistila, že 92,50 % respondentek zná nějaké aktivity podporující psychomotorický vývoj. Mezi nejčastější odpověď patřilo cvičení novorozenců a kojenců (27,76 %), plavání (25,00 %) a Vojtova metoda (23,43 %). Naopak nejméně častou odpovědí byla aromaterapie (3,74 %).

✓ **Cíl splněn**

Cíl 2: Zjistit, kolik matek se svými dětmi navštěvuje kurz cvičení.

Z výsledků výzkumu jsme zjistili, že ze 100,00 % dotazovaných respondentek navštěvuje kurz cvičení přesně 50,00 %. Za nejčastější zdroj informací o tomto kurzu považujeme dle našeho výzkumu kamarádku (37,70 %) a internet (31,15 %). Za nejméně časté odpovědi považujeme porodnici (13,11 %) a předporodní kurz (10,66 %). Dále také 34,00 % respondentek uvedlo, že navštěvovaly kurz cvičení i se svým starším dítětem. Zbýlých 8,00 % kurz cvičení nenavštěvovalo a 58,00 % respondentek má jen jedno dítě.

✓ **Cíl splněn**

Cíl 3: Zjistit, jestli si matky myslí, že má cvičení na dítě pozitivní dopad.

Z výsledků výzkumu jsme zjistili, že 95,00 % respondentek pozoruje spíše pozitivní dopad na dítě a zbylých 5,00 % neví.

✓ **Cíl splněn**

Cíl 4: Zjistit, zda jsou matky s kurzy cvičení spokojeny.

Téměř všechny respondentky (98,00 %) uvedly, že kurz splnil jejich očekávání. Nejvíce se jim na kurzu líbilo to, že získaly nové poznatky (32,23 %), ale také atmosféra v kurzu (25,59 %). Většina respondentek (86,00 %) také uvádí, že se snaží do správné manipulace zapojovat celou rodinu.

✓ **Cíl splněn**

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ, 2002. *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. Vyd. 2. Praha: Portál. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-736-7055-0.

BLAHUTKOVÁ, Marie, 2003. *Psychomotorika*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-3067-4.

ČEPICKÝ, Pavel a Marcela ČERNÁ, 2006. *Jak odpovídat na otázky o těhotenství, porodu a péči o novorozence: příručka pro gynekology-porodníky*. Praha: Levret. Pro rodiče. ISBN 80-903-1839-8.

DOLÍNKOVÁ, Iva, 2006. *Cvičíme s kojenci a batolaty*. Praha: Portál. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-736-7072-0.

EVŽEN ČECH. [ET AL.], Martin a Magdalena PAULOVÁ, 2006. *Porodnictví: mamčin domácí lékař*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada. Pro rodiče. ISBN 978-802-4713-038.

FEYEREISL, Jaroslav a Petr KŘEPELKA, 2015. *Naše dítě: než se narodí...až se narodí*. Praha: Ottovo nakladatelství. ISBN 978-80-7451-456-2.

GREGORA, Martin a Magdalena PAULOVÁ, 2008. *Péče o novorozence a kojence: mamčin domácí lékař*. 3., dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-2564-2.

HELLBRÜGGE, Theodor, 2010. *Prvních 365 dní v životě dítěte: psychomotorický vývoj kojence*. Praha: Grada. Sestra (Grada). ISBN 978-802-4734-576.

KIEDROŇOVÁ, Eva a Pavel FRÜHAUF, 2005. *Něžná náruč rodičů: moderní poznatky o významu správné manipulace s novorozencem a malým dítětem*. Praha: Grada. Šťastné dítě (Grada). ISBN 80-247-1210-5.

KIEDROŇOVÁ, Eva, 2010. *Rozvíjej se, děťátko--: moderní poznatky o významu správné stimulace kojence v souladu s jeho psychomotorickou vyspělostí*. Praha: Grada. Šťastné dítě (Grada). ISBN 978-80-247-3744-7.

KUTNOHORSKÁ, Jana, 2009. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha: Grada. Sestra (Grada). ISBN 978-80-247-2713-4.

LEACHOVÁ, Penelope, 1998. *Dítě a já: od narození do pěti let*. Praha: Cesty. ISBN 80-718-1203-X.

RIGOVÁ, Kateřina, 2015. *Podpora psychomotorického vývoje novorozenců a kojenců - plavání*. Zlín. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Žárská.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona a John PATON, 2003. *Dítě: vývoj a výchova od početí do tří let*. Praha: Grada. Pro rodiče. ISBN 80-247-0552-4.

ŠTURMOVÁ, Jana, 2010. *Aktivita podporující psychomotorický vývoj novorozenců a kojenců (plavání)*. Zlín. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Žárská.

ŠVEJCAR, Josef a Pavel FRÜHAUF, 2003. *Péče o dítě: masáže, hry, gymnastika a plavání pro kojence v 1. roce života*. Dopln., rozš., a aktualiz. vyd. Praha: Nuga. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-859-0315-6.

VOLF, Vladimír a Hana VOLFOVÁ, 2003. *Pediatric I pro 2. ročník středních zdravotnických škol: mamčin domácí lékař*. 3., dopl. vyd. Praha: Informatorium. Pro rodiče. ISBN 80-733-3021-0.

WARD, Brian a John PATON, c1996. *Péče o dítě: praktická příručka*. Martin: Osveta. ISBN 80-888-2445-1.

WILLIAMS, Frances a John PATON, 2003. *Péče o miminka: užitečná příručka pro začátečníky: jak zdárně přežít rodičovství*. Frýdek-Místek: Alpress. ISBN 80-721-8858-5.

ZEIß, Gabriele a Lynn R. MAROTZ, 1996. *Cvičíme s děťátkem: masáže, hry, gymnastika a plavání pro kojence v 1. roce života*. Vyd. 2. Praha: Ikar. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-858-3074-4.

ZUKUNFT-HUBER, Barbara, 2007. *Cvičení s miminkem: baby gymnastika*. Praha: Grada. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-1713-5.

Internetové zdroje:

CÍBOCHOVÁ, Renata, Psychomotorický vývoj dítěte v prvním roce života. *Pediatric pro praxi* [online]. **2004**(6), 291-297 [cit. 2017-03-11]. Dostupné z: <http://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2004/06/07.pdf>

KUČEROVSKÁ, Marie, Petra HANÁKOVÁ a Hana OŠLEJŠKOVÁ, Vývojové vyšetření novorozence. *Pediatric pro praxi* [online]. **2013**(4), 231-234 [cit. 2017-02-17]. Dostupné z: <http://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2013/04/05.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiné
str.	strana
g	gram
cm	centimetr
atd.	a tak dále
např.	například
CNS	centrální nervová soustava
tj.	to jest
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaně
kg	kilogram
č.	číslo

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Nevhodné zvedání tažením za ručku a zachycením pod krkem</i>	31
<i>Obrázek 2 Nevhodné zvedání širokým úchopem kolem hrudníku</i>	31
<i>Obrázek 3 Zvedání do polohy „zajíčka“</i>	32
<i>Obrázek 4 Přehmat z „vyvýšeného klubička“ do „bočního“</i>	33
<i>Obrázek 5 Poloha „koťátka“</i>	33
<i>Obrázek 6 Způsob zvedání nabalením</i>	34
<i>Obrázek 7 Nevhodné chování dítěte na předloktí</i>	35
<i>Obrázek 8 Nevhodná svislá poloha</i>	35
<i>Obrázek 9 Dokonale zvládnuté první a druhé vzpřímení</i>	37
<i>Obrázek 10 Nedokonale zvládnuté první vzpřímení</i>	37
<i>Obrázek 11 Poloha „vyvýšeného klubička“</i>	38
<i>Obrázek 12 Chyby při chování dítěte v „klubičku“</i>	39
<i>Obrázek 13 Poloha „tygřika“</i>	40
<i>Obrázek 14 Poloha „klokánka“</i>	41
<i>Obrázek 15 Předávání dítěte bez peřinky do „klubička“</i>	42
<i>Obrázek 16 Přebírání dítěte „nabalením“</i>	43
<i>Obrázek 17 Pokládání „nabalením“ přes „klokánka“</i>	45
<i>Obrázek 18 Poloha „sedačka“</i>	46
<i>Obrázek 19 Poloha „koníček“</i>	47
<i>Obrázek 20 Správná dopomoc k chůzi</i>	48
<i>Obrázek 21 Držení dítěte „v sedle“</i>	49
<i>Obrázek 22 Držení v boční „opičce“</i>	50

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Věk respondentek</i>	54
<i>Tabulka 2 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek</i>	55
<i>Tabulka 3 Místo bydliště respondentek</i>	56
<i>Tabulka 4 Počet dětí respondentek</i>	57
<i>Tabulka 5 Povědomí respondentek o psychomotorickém vývoji</i>	58
<i>Tabulka 6 Zdroj informací o psychomotorickém vývoji</i>	59
<i>Tabulka 7 Znalost aktivit podporující psychomotorický vývoj</i>	60
<i>Tabulka 8 Aktivity podporující psychomotorický vývoj</i>	61
<i>Tabulka 9 Kolik matek navštěvuje kurz cvičení se svým dítětem</i>	62
<i>Tabulka 10 Zdroj informací o kurzu cvičení</i>	63
<i>Tabulka 11 Co přimělo respondentky navštěvovat kurz cvičení</i>	64
<i>Tabulka 12 Věk dítěte v době navštěvování kurzu cvičení</i>	65
<i>Tabulka 13 Pozitivní či negativní dopad na dítě</i>	66
<i>Tabulka 14 Návštěva kurzu i s ostatními dětmi</i>	67
<i>Tabulka 15 Získání nových informací na kurzu</i>	68
<i>Tabulka 16 Zapojení rodiny do správné manipulace s dítětem</i>	69
<i>Tabulka 17 Důležitost manipulace s dítětem</i>	70
<i>Tabulka 18 Dostatek kurzů v okolí</i>	71
<i>Tabulka 19 Splnění očekávání</i>	72
<i>Tabulka 20 Co se ženám na kurzu nejvíce líbilo</i>	73

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 Věk respondentek</i>	54
<i>Graf 2 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek</i>	55
<i>Graf 3 Místo bydliště respondentek</i>	56
<i>Graf 4 Počet dětí respondentek</i>	57
<i>Graf 5 Povědomí respondentek o psychomotorickém vývoji</i>	58
<i>Graf 6 Zdroj informací o psychomotorickém vývoji</i>	59
<i>Graf 7 Znalost aktivit podporující psychomotorický vývoj</i>	60
<i>Graf 8 Aktivity podporující psychomotorický vývoj</i>	61
<i>Graf 9 Kolik matek navštěvuje kurz cvičení se svým dítětem</i>	62
<i>Graf 10 Zdroj informací o kurzu cvičení</i>	63
<i>Graf 11 Co přimělo respondentky navštěvovat kurz cvičení</i>	64
<i>Graf 12 Věk dítěte v době navštěvování kurzu cvičení</i>	65
<i>Graf 13 Pozitivní či negativní dopad na dítě</i>	66
<i>Graf 14 Návštěva kurzu i s ostatními dětmi</i>	67
<i>Graf 15 Získání nových informací na kurzu</i>	68
<i>Graf 16 Zapojení rodiny do správné manipulace s dítětem</i>	69
<i>Graf 17 Důležitost manipulace s dítětem</i>	70
<i>Graf 18 Dostatek kurzů v okolí</i>	71
<i>Graf 19 Splnění očekávání</i>	72
<i>Graf 20 Co se ženám na kurzu nejvíce líbilo</i>	73

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazníkové šetření

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dobrý den,

jmenuji se Lucie Češková a jsem studentkou 3. ročníku oboru Porodní asistence na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Prosím o vyplnění krátkého dotazníku, který bude součástí mé závěrečné bakalářské práce na téma „*Informovanost matek o vhodné manipulaci s novorozenci a kojenci-správný psychomotorický vývoj*“. Dotazník je zcela anonymní a je určen pro maminky, které se svým dítětem navštěvovaly jakýkoliv kurz cvičení v průběhu prvního roku života dítěte, ale také pro ty, které se svým dítětem žádný kurz nenavštěvovaly.

Vybírejte pouze jednu odpověď, není-li uvedeno jinak. Vámi zvolenou možnost označte křížkem nebo slovy uveďte vlastní.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas.

1. Kolik Vám je let?

- 20-25
- 26-30
- 31-35
- 36 a více

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní škola
- středoškolské bez maturity
- středoškolské s maturitou
- vysokoškolské

3. Kde žijete?

- město
- vesnice

4. Kolik máte dětí?

- jedno
- dvě
- tři a více

5. Máte povědomí o tom, co je to psychomotorický vývoj?

- ano
- ne
- nejsem si jistá

6. Pokud ano, kde jste se o něm poprvé dozvěděla? (možnost více odpovědí)

- v porodnici
- na předporodním kurzu
- od kamarádky
- z internetu
- jiné: .....

7. Znáte nějaké aktivity podporující správný psychomotorický vývoj?

- ano
- ne

8. Pokud ano, jaké? (možnost více odpovědí)

- baby masáž
- plavání
- Vojtova metoda
- aromaterapie
- cvičení novorozenců a kojenců
- jiné: .....

9. Navštěvujete se svým dítětem nějaký kurz cvičení?

- ano
- ne

10. Pokud ano, kde jste se o něm doslechla? (možnost více odpovědí)

- v porodnici
- na předporodním kurzu
- od kamarádky
- z internetu
- jiné: .....

11. Co Vás přimělo k tomu, abyste začali chodit? (možnost více odpovědí)

- pozitivní reference
- doporučení kamarádky, známé či rodiny
- vlastní zkušenost s kurzy u předchozího dítěte
- jiné: .....

12. Jak staré bylo Vaše dítě, když jste s ním navštěvovala kurz cvičení?

- 0 až 3 měsíce
- 4 měsíce až 6 měsíců
- 7 měsíců až 9 měsíců
- 10 měsíce až rok

13. Pozorujete na svém dítěti spíše pozitivní či negativní změny?

- pozitivní
- negativní
- nevím

14. Pokud máte více dětí, navštěvovala jste nějaký kurz i s nimi?

- ano
- ne

- mám jedno dítě

15. Naučila jste se na kurzu něco, co jste doposud nevěděla?

- ano
- ne

16. Zapojujete do správné manipulace celou rodinu?

- ano
- ne

17. Myslíte si, že je důležité, aby se Vaším dítětem manipulovalo správně?

- ano
- ne
- nevím

18. Máte ve Vašem okolí na výběr z více kurzů nebo je jich spíše nedostatek?

- spíše dostatek
- spíše nedostatek

19. Splnil kurz Vaše očekávání?

- ano
- ne

20. Co se Vám na kurzu nejvíce líbilo? (možnost více odpovědí)

- nové poznatky
- prostředí
- atmosféra
- individuální přístup
- jiné: .....